Куч — адолатда

Адолат

Ижтимоий-сиёсий ва ҳуқуқий газета

Газета 1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

2003 йил 18 июль

№ 26 (417)

ГАЗЕТА ҲАФТАНИНГ ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

Сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 12 йиллиги олдидан

МУСТАҚИЛЛИК МУЛКИНИНГ МЕЪМОРЛАРИ

Истиқлол бадиалари

Ўтмишга қарамасдан бугунни, бугунга назар солмасдан эртани кўриш қийин. Кишилик тарихи буни яққол исботлаб турибди. Аждодлар яшаган дориломон замонларда яратилган моддий ва маданий хазинадан баҳраманд бўлмасдан туриб, айни замонда маънавият ва маърифат, мозий ва тарих, мерос ва ихлос хусусида том маънода гапириб бўлмайди. Азиз ватандошларимиз қанчалик донишманд ва салоҳиятли бўлса, шунчалик эртанги кунига ишонч ва умид билан қарайди, ўз наслига арзирли маънавий ва моддий мерос қолдиради.

Улуғ адибимиз Абдулла Қодирий сўзи билан айтганда, мозийга қараб иш тутмоқ хайрлидир. Зеро, Президентимиз таъкидлаганидек, тарихий хотирасиз келажак йўқ. Бизни одам қилган, эътиборга сазовор этган нарса—бу, тарихий хотирадир. Биз тарихни қанча чуқур ўргансак ва моҳиятига етсак, аждодларимиз барҳаёт руҳларини шод этиб, улар мерос қилиб қолдирган маънавий бойликлардан баҳраманд бўлсак, шунча келажак авлодлар бизларни ҳам эъзозлайди ва қадру қимматимизга етади. Чунки ўтмишига тош отган, тарихини қарғаган кишилар икки дунёда ҳам ёлчимайдилар. Мозий меросини, тарих хазинасини, ўтмиш бойлигини қадрлаган, кўзининг қароғидек асраб-авайлаган, уни наслларга етказиш умиди билан яшаган кишилар элу юртда азиз ва мўътабар бўлганлар. Президентимизнинг тарихимиз, ўтмишимиз, меросимиз, аждодларимиз хусусида қайғурганида катта маъно бор. Ҳақиқий раҳбаргина ўз Ватани, ўз миллати, ўз элу юрти истиқлоли ва истиқболи ҳақида шундай қайғуради. Ўн икки йилдирки, камина бунга гувоҳдир. Президентимиз Мустақиллик мулкининг ҳақиқий меъморидир. Дарвоқе, бу мулкнинг яна дунёга машҳур буюк меъморлари бор: Амир Темур, Алишер Навоий!

Дарҳақиқат, мозий моҳиятини англамоқ, тарих салоҳиятини тушунмоқ замони келди.

Мустақиллик бизга Эркинлик эшикларини очди, Озодлик нурлари билан ҳаётимизни мунаввар қилди, мустабидлик кишанларидан элимиз, дилимиз, тилимизни фориғ этди.

Не бахтки, Мустақиллигимиз ўн икки ёшга кирмоқда. Ўн икки йилдан буён биз ҳуррият насимидан баҳрамандмиз. Ўзимизни ўз юртимизда эркин ҳис қилмоқдамиз, ўз сўзимизга, ўз овозимизга, ўз ўрнимизга эгамиз. Жаҳон ҳамжамиятининг тенг ҳуқуқли улуғ оиласининг бир аъзосимиз. Ўз юртимиз, ўз Пойтахтимиз, ўз Байроғимиз, ўз Мадҳиямиз бор. Улуғ давлат, саодатли салтанат эгасимиз.

Шўролар тузуми даврида якка мафкура ҳукмронлик қилган, қандай яшаш кераклиги ҳақида Москвадан кўрсатмалар келиб турган, бу кўрсатмалар миллий равнақимизга зид келса ҳам, мажбуран ва манқуртларча бажарилаётган, узоқ йиллар давом этган мустабид тузум шароитида жамиятни инқирозга етаклаётган муаммолар йиғилиб қолган эди. Миллий, диний, тарихий қадриятларимизни, улуғ аждодларимизнинг (масалан, Соҳибқирон Амир Темурнинг) миллатимиз равнақи учун қилган буюк ишларини ҳурмат билан тилга олиш мумкин эмасди. Буюк мутасаввуфлар дунёсининг эшиклари беркитилган эди. Атрофда кўзбўямачилик авж олган, рост гапни айтиш хавфли эди. Бу, мустақил республикамизнинг асосчиси ва ташкилотчиси, биринчи Президенти Ислом Каримов ошкора айтганидай, жамиятнинг маънавий инқирози эди. Жамиятни мана шу инқироздан олиб чиқиш учун халқимизнинг руҳини поклаш, тушкунликдан олиб чиқиб, руҳан юксалтириш учун минг йиллик маънавий бойликларимизни, ахлоқий поклик, маданият ва маърифат соҳасидаги буюк меросимиз хазиналарини унга қайтариб бериш зарур эди.

Мустақиллик шароитида, жамиятнинг маънавий покланиши жараёнида, иймон-эътиқод ва у билан боғлиқ ижтимоий адолат, фуқароларнинг тенглиги муаммолари биринчи даражали масалаларга айланиб қолди. Чунки фуқароларимизни иймон-эътиқодли, покиза виждонли қилиб вояга етказмай туриб, жамиятнинг маънавий покланишига эришиш мумкин эмас. Бундай улуғвор ишни, ўз вазифасини ва ўзининг йўлбошловчилик бурчини тўғри англаган кишигина қила олар эди. Президентимиз Ислом Каримов ана шундай жасоратли ва мард инсон бўлиб чиқди. Халқимизнинг юрагида яшаб келган буюк Соҳибқирон Амир Темур номини, унинг шаъну шавкатини тиклаб элу юрт қаддини тоғдек кўтарди, улкан ишларга даъват этди, ўзига ишончини мустаҳкамлади, Ватанига бўлган меҳру муҳаббатини янада оширди. Президентимиз бошлаган ишнинг муқаддаслигини ўз вақтида англаган халқимиз улуғ раҳбаримиз ортидан эргашди.

Амир Темур—халқимизнинг ғурур-ифтихори, ор-номуси, иймон-эътиқоди, пок виждони ва букилмас иродаси! У—ўзбек номини дунёга таратган буюк Соҳибқирон, Эрк деганнинг юрагида асрлардан буён яшаб келаётган азиз инсон!

Халқимизнинг юрак уришини яхши билган раҳбаримиз Амир Темур номини тиклаш билан яна бир карра элу юрт меҳрини қозонди. Айниқса, пойтахтимизнинг қоқ марказидаги хиёбонда Мустақилликнинг бир йиллиги шарафига буюк Соҳибқирон ҳайкалининг ўрнатилиши ва хиёбонга Амир Темур номининг берилиши мислсиз қутлуғ иш бўлди, элу юртнинг боши осмонга етди.

Жуда узоқларни кўзлаган Президентимиз қутлуғ ишини давом эттириб, ҳазрати Амир Темур шаъну шавкатини янада сарбаланд қилди. Соҳибқирон таваллудининг 660 йиллиги муносабати билан Самарқанд ва Шаҳрисабз шаҳарлари Амир Темур ордени билан тақдирланди ва ҳар икки қадимий шаҳарда Соҳибқироннинг муаззам ҳайкаллари ўрнатилди. Олий даражада ўтказилган бу улуғ тантаналар жаҳон афкор оммасини ҳайратга солгани бежиз эмас.

(Давоми 3-бетда).

“Ғалла—2003”

ХИРМОНГА БАРАКА

Республикамиз ғаллазорларида ўрим-йиғим мавсуми якунловчи паллага кирди. Ҳозир шуни очиқ эътироф этиш мумкинки, жорий йилда миришкорлар бор маҳорат, тажрибаларини ишга солган ҳолда табиат қийинчиликларига қарамай мўл ҳосил етиштирдилар. 17 июлга қадар 1 миллион 386,9 минг гектар ғаллазорларнинг 1 миллион 25,4 минг гектаридаги ҳосил ўриб олинди. Уюлган жами хирмон 4 миллион 185 минг тоннага етди. Ҳосилдорлик ҳам ҳар бир карра намойиш этдилар. Улар 61 минг гектарга барака уруғи қадаб, ҳозирга қадар қарийб 60 минг гектар ердаги ҳосилни саранжомлаб олишди. Олинган ялпи ҳосил 554,4 минг тоннага етди. Гектар бошига 47,4 центнерни ташкил этганлигини мамнуният билан қайд этиш мумкин.

Самарқанд, Қашқадарё, Тошкент, Сурхондарё, Бухоро вилоятлари ғаллакорлари ҳам мавжуд майдонлар қайтимини

—Пок ният-ла Яратгандан сўрайлик: омборларимиз буғдойга тўлсин, халқимиз турмуши фаровон бўлсин! — дейишмоқда аҳдига вафодор ғаллакорлару, «пўлат от» суворийлари.

доимгидан юқори бўлди.

Агар ўтган йили гектар бошига шу кунга қадар ўртача 38,8 центнердан дон ўриб-янчиб олинган бўлса, жорий йилда бу кўрсаткич 40,8 центнерга етди.

Андижон вилоятининг аҳдига содиқ деҳқонлари, агар омилкорлик билан меҳнат қилинса, тупроғи олтинга тенг еримиз саховати нималарга қодирлигини яна ўртача 75,1 центнердан дон йиғиштириб олган андижонликларни ҳар қанча шарафласак, улардан ўрнак олсак арзийди.

Фарғона, Наманган вилоятлари миришкорлари эришган муваффақиятлар ҳам таҳсинга лойиқ. 17 июлга қадар фарғоналиклар 511,3 минг тонна, наманганликлар эса 308,4 минг тонналик дон хирмони уйдилар. Бир гектар ердан олинган дон тегишли равишда Фарғонада 48,7 Наманганда кўтариш, яъни, ҳосилдорликни ошириш йўлида фидокорона тер тўкиб, мақтаса арзигулик ютуқларни қўлга киритяптилар. Масалан, гектар бошига суғориладиган ерлардан Самарқанд вилоятида 53,4 центнер, Бухоро вилоятида 45,1 центнер, Қашқадарё вилоятида 45 центнер, Тошкент вилоятида 44 центнер, Сурхондарё вилоятида 42,4 центнердан дон ўриб-янчиб олинди.

Юқорида номлари қайд этилган илғор вилоятлар ғаллакорларининг эришган муваффақиятлари шуни кўрсатмоқдаки, ҳали республикамизда дон етиштириш учун қўшимча ер майдонлари ажратилмаган ҳолда ялпи хирмонни юксалтиришнинг анчагина резерв ва имкониятлари мавжуд экан. Хусусан, ҳар гектар суғориладиган ердан ўртача 26,3 центнердан дон олган Сирдарё вилояти, 30,8 центнер ғалла ўриб-янчиб олган Хоразм вилояти, 33,9 центнердан ҳосил тайёрлаган Жиззах вилояти, 34,7 центнердан хирмон кўтарган Қорақолпоғистон Республикаси деҳқонлари бу кўрсаткичларни илғорлар даражасига етказа олсалар, мамлакатимизда ғаллачилик анча юқори поғонага кўтарилган бўларди.

Биз яхши биламиз. Ушбу вилоятларнинг ғаллакорлари, мард, танти, меҳнаткаш инсонлар. Улар Фарғона вилояти ва бошқа пешқадамларнинг илғор тажрибасини ўрганиб, она ер саховатини янада оширадилар.

Республика Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги маълумотларидан маълум бўлишича жорий йилдаги ғалла майдонлари ўтган йилдагидан 143 минг тонна кўп. 17 июлга қадар жами ғаллазорларнинг 72,9 фоиз ҳосили ўриб олинди. Ўйлаймизки аҳдига содиқ ғаллакорлар қолган пайкаллардаги ризқ-рўзимизни ҳам қисқа муддатларда ўриб-янчиб олиб, ялпи хирмонни ҳар қачонгидан-да юксалтирадилар. Биз уларга қийин аммо шарафли ишда катта муваффақиятлар тилаймиз. Хирмонингизга барака, азиз ғаллакорлар!

Ҳазратилло РЎЗИЕВ,
“Адолат” мухбири.

МАРРА ЭГАЛЛАНДИ

Каттақўрғон туманида фермерлик ҳаракатига кенг йўл очилиб, ерларнинг фермерлар ва оилавий пудратчиларга бўлиб берилгани катта самара бермоқда. Айниқса, бу ғаллачиликда яққол кўзга ташланаяпти.

Деҳқончилик қилинган 10167 гектар суғориладиган ва лалми майдонларда бу йил ҳам мўл ҳосил етиштирилди. Ўрим-йиғимга пухта ҳозирлик билан киришилди. Далаларда 15 та «Кейс» русумли америка комбайнлари юксак унум билан ишлади. Ўнлаб автотранспортлар ҳосилни даладан хирмонга, хирмондан қабул шоҳобчасига пешма-пеш етказиб турди. Натижа кутилгандан ҳам қувончли бўлди. 20921 тонна дон ишлаб чиқилди. Давлатга 18382 тонна дон сотилиб, режа топшириқлари 101 фоизга адо этилди. Самарқанд вилоятида биринчи бўлиб зафар қучган бу туман ғаллакорлари 1993 тонна урғлик дон етиштиришга муваффақ бўлдилар.

Эришилган ютуқда Жума Ҳайитов, Навоий номли. «Ғалаба», «Пахтакор» ширкат хўжаликлари ғаллакорларининг ҳиссаси катта бўлди. Бу хўжаликларда ҳар гектаридан 56-57 центнердан ҳосил олиниб, йиллик режалари 112-116 фоизга бажарилди.

Шу кунларда мўл-ҳосил жамғарган деҳқонлар келгуси йил ҳосили учун мустаҳкам пойдевор яратишга киришдилар. Ғалладан бўшаган майдонлар пешма-пеш шудгор қилинаяпти. Бу эса кузги дон экиш мавсумига эрта киришиб, келгуси йилда бу йилдагидан ҳам баракалироқ дон ҳосили етиштиришнинг мустаҳкам гаровидир. Зеро, омборида дони, дастурхонида иссиқ нони бўлган халқнинг турмуш фаровонлиги ҳам ошаверади.

Асқар ЖАЛИЛОВ,
«Адолат» мухбири.

• Республикамизда ғалла тайёрлашга бағишланган материалларни газетамизнинг 2-саҳифасида ўқийсиз.

ҲАМКОРЛИККА КЕНГ ЙЎЛ

Польшанинг Ўзбекистондаги элчихонасида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг ушбу мамлакатга расмий ташрифи (10-12 июнь кунлари) якунларига бағишланган матбуот анжумани ўтказилди.

Польша ишларининг Ўзбекистондаги муваққат ишончли вакили Михал Лабенда журналистлар билан учрашувни оча туриб, ушбу ташриф якунларидан Польша ва Ўзбекистон томонлари чуқур қониқиш ҳосил қилганлигини таъкидлади.

— Ислом Каримовнинг сафар дастури ниҳоятда тиғиз бўлди, - деди дипломат. – Биринчи кун Польша Президенти Александр Квасневский билан учрашув бўлиб ўтди, у белгиланган вақтдан анча узоқ давом этди. Мамлакатимиз раҳбари таъкидлаганидек, "Учрашув ниҳоятда самарали ва ошкора бўлди". Икки томонлама муносабатлар, шунингдек халқаро сиёсат ва минтақадаги хавфсизлик масалалари юзасидан кенг миқёсда фикр алмашилди.

Шу куннинг ўзида делегацияларнинг кенгайтирилган таркибида ҳам музокаралар ўтказилди. Уларнинг якунларига кўра, иқтисодиёт, ҳарбий техника, банк, божхона, сайёҳлик ва бошқа соҳаларда Польша ва Ўзбекистон ҳамкорлигини кенгайтиришга қаратилган саккизта ҳужжат имзоланди. Бундан ташқари, Ўзбекистонга ҳар бири 15 миллион АҚШ доллари миқдорида иккита кредит бериш тўғрисида битим имзоланди.

Ташрифнинг иккинчи куни Президент Ислом Каримов ва унинг ҳамроҳлари Гданскда бўлишди. Бу ерда маҳаллий ўз-ўзини бошқариш вакиллари ва шаҳар маъмурияти билан учрашув ўтказилди. Айни шу вақтда Ўзбекистон мудофаа вазири Қодир Ғуломов Польша Қуролли кучлари бўлинмаларида бўлиб, Польша мудофаа вазири билан амалий мулоқотлар ўтказди. Томонлар Қодир Ғуломовнинг жорий йил охирида Польшага ташрифининг айрим жиҳатларини келишиб олишди. Кутилаётган ташрифда Польша ва Ўзбекистон ўртасида ҳарбий-техникавий ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани имзолаш кўзда тутилмоқда.

Аввал маълум қилганимиздек, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг Польшага ташрифи чоғида кредит ажратиш, божхона иши, халқаро юк ташиш соҳаларида ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида ҳукуматлараро битимлар имзоланди. Шунингдек, Польша ва Ўзбекистон мудофаа вазирлари ўртасида ҳарбий-техникавий ҳамкорлик тўғрисида Баённома, Польша халқаро ишлар институти ва Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатияси институти ўртасида ўзаро ҳамфикрлик тўғрисида меморандум, Польша сайёҳлик ташкилоти ва “Ўзбектуризм” миллий компанияси ўртасида туризмни тарғиб қилиш соҳасида ҳамкорлик тўғрисида битим имзоланди.

“Туркистон-пресс”.

Гиёҳвандликка қарши кураш: муаммо, тажриба, ечим

«ОҒУСИЗ ДУНЁ САРИ»

Героин қора доридан 10 баробар кучли ва даҳшатли. Бу ажал оғусининг жуда тез илдиз отиши, унга қарши кескин чоралар кўришни тақозо қилади. Андижон вилояти Ички ишлар бошқармаси гиёҳвандликка қарши курашнинг энг мақбул йўлини топди. Жойларда тушунтириш ишларини мунтазам равишда олиб бориш эвазига наркоманиянинг асл қиёфасини кўрсатишга эришди.

Вилоят ҳокимлиги ҳузуридаги наркотик моддалар устидан назорат қилиш минтақавий комиссияси, вилоят Ички ишлар бошқармаси ҳамда “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати вилоят кенгашининг ташаббуси билан бошланган “Оғусиз дунё сари” дастури республикамиз миқёсида кенг оммалаштиришга арзигулик иш бўлди. Бу ҳақда мухбиримизга Андижон вилояти Ички ишлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари, мазкур дастур ташкилий қўмитасининг раиси, милиция полковниги Мадаминжон Шамшитдинов қуйидагиларни гапириб берди:

—Гиёҳванд моддалар истеъмол қилувчи шахслар боши берк бу кўчага билмай кириб қолганлигини айтадилар,—деди у.—Чиндан ҳам ёшлар билан суҳбатлашсангиз уларнинг аксарияти наркоманиянинг, айниқса, героиннинг нақадар аянчли оқибатларга олиб келишини яхши билишмаётганлигининг гувоҳи бўласиз. Ёпирилиб келаётган “қора вабо” ҳақида одамларни огоҳ этиш учун ёзувчилар, журналистлар, рассомлар, хонандаларни, ёшлар тарбиясига масъул ташкилот, муассасаларни катта бир дастур атрофига бириктириш керак деган фикр уйғонди. Шу тарзда тўрт йил аввал режани пухта қилиб амалга оширишга киришдик.

“Оғусиз дунё сари” дастури тўрт босқичда ўтказилади. Биринчи босқич январь ойи давомида олиб борилади. Аввал гиёҳвандлик ва унинг оқибатлари, бу иллатнинг олдини олишга йўналтирилган “Энг яхши иншо”, “Энг яхши публицистик мақола”, “Энг яхши бадиий асар”, “Энг яхши плакат”, “Энг яхши видеофильм”, “Соғлом авлод” дастурини амалга оширишда энг яхши натижаларга эришган маҳалла, “Оғусиз дунё сари” дастури доирасидаги тадбирларда фаол иштирок этган “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракатининг туман, шаҳар кенгаши, шунингдек, ички ишлар бўлимлари учун кўрик-танлов эълон қилинади. Кўрик-танлов оммавий ахборот воситалари орқали, шунингдек, жойларда ўтказиладиган махсус анжуман, учрашувларда кенг тарғиб этилади.

Барча номинациялар бўйича ғолибларни мукофотлаш учун қимматбаҳо совринлар қўйилгани ҳам кўрик-танлов иштирокчилари сонини кескин ортиб, маҳсулотларнинг сифати кўтарилиб боришида муҳим омил бўлаяпти. Хуллас жойларда минглаб талаба ёшлар гиёҳвандлик ва унинг оқибатлари ҳақида иншо ёзишга ўтирадилар. Бунинг учун улар китоб ва газеталарни варақлайдилар, ота-онаси, ака-укаси, ўқитувчиларидан, атрофдагилардан сўраб маълумотлар йиғадилар. Мана шу жараённинг ўзи наркоманияга қарши катта профилактик тадбир эмасми?

Майгача вилоятнинг ижод аҳли дарахтга тушган қуртдек инсониятга хавф солаётган, террорчиларни боқаётган манбага айланган, жиноятчилик ва СПИДнинг илдизи бўлиб қолган наркомания ва наркобизнеснинг асл қиёфасини очиб берадиган ҳикоя, шеър, пьеса, очерк, мақолалар ёзадилар, сурат, плакатлар чизадилар. Минглаб ташкилот ва муассасалар, маҳаллаларда профилактик ишлар жонланади.

Иккинчи босқичда 8 та номинация бўйича туман ва шаҳар ғолиблари аниқланади. Улар рағбатлантирилади. Шундан сўнг ҳал қилувчи учинчи босқич бошланади. Ҳудудий ҳайъатлар томонидан кўриб чиқилиб, ғолиб деб топилганларнинг ишлари “Оғусиз дунё сари” дастури вилоят ташкилий қўмитасига тақдим этилади.

Мазкур ҳикоя, шеър, очерк, мақола, телекўрсатув, видеофильм, қўшиқ ижодкорлари билан ўқув юртлари, кинотеатрлар, меҳнат жамоаларида учрашувлар ўтказилади. Танлов жараёнида ижобий баҳоланган плакат, расм ва шеърлар тарғибот автомашиналарига ўрнатилиб, шаҳар ва туманлардаги гавжум жойларда айланиб юриши ташкил этилади.

Учинчи босқичнинг энг ҳаяжонли дамлари марказий ўйингоҳда минглаб томошабинлар иштирокида ўтказиладиган гиёҳвандликка қарши шоу-профилактик тадбирдадир. У ҳар йили такомиллашиб, янада таъсирчан бўлиб бораётир. Бу йил наркоманияга қарши плакат ва расмлар кўргазмаси кенг миқёсда ташкил этилди. Томошабинлар ўйингоҳга кираверишда ана шу галерея билан танишдилар. Ёнларига таъсирчан палкатлар чизилган "Дамас"ларнинг узун сафи бутун шаҳарни айланиб ўйингоҳга кириб келди.

Томошабинлар олқишлари остида “Оғусиз дунё сари” футбол турнири ғолиблари олтин, кумуш, бронза медаллари билан тақдирландилар. Бу мукофотларни олиш учун 32 та маҳалла жамоаси икки ой давомида ўзаро куч синашди. Кўрик-танловда ғолиб чиққан ёзувчилар, журналистлар, рассомлар Андижон шаҳридаги Форобий номли маҳалла, “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракатининг Шаҳрихон ва Қўрғонтепа тумани бўлимлари, Избоскан туман Ички ишлар бўлими дипломлари, шунингдек, телевизор, компьютер, магнитафонлар билан мукофотландилар.

“Зулмат қироли” деб номланган театрлаштирилган кўриниш намойиш этилди. Наркомания ва наркобизнес келтираётган фожиани ғоят таъсирчан намойиш этган бу кўриниш томошабинларда чуқур таассурот қолдирди.

Тадбир сўнггида Илҳом Иброҳимов, Сайёра Қозиева, Аваз Ғаниев, Феруза Жуманиёзова, Тоҳир Саидов, Мirодил Ҳакимов каби республикамизнинг таниқли эстрада хонандалари иштирокида концерт намойиш этилди.

Айни дамда тўртинчи босқич тадбирини ўтказяпмиз. У 2004 йилнинг январигача давом этади. Вилоятда гиёҳванд моддалар билан қонунга хилоф равишда муомала қилишдан иборат жиноятнинг аҳволини таҳлил қилиш орқали вазияти носоғлом бўлган жамоа, ўқув муассасаларини аниқламоқдамиз, жойларда ёшлар орасида наркомания муаммолари ҳақида суҳбатлар уюштирмоқдамиз.

Ўтган йиллари “Оғусиз дунё сари” рангли журнали ва танлов ғолибларининг ишлари асосида “Мафтункор сиртмоқ” деб номланган китоб чоп этган эдик. Шу кунларда “Оғусиз дунё сари” журналимизнинг янги сони деярли тайёр бўлди. Ундан танловда ҳайъат томонидан ижобий баҳоланган ишлар ўрин олди. Рангли журнал жойларда бепул тарқатилади. Гиёҳвандлик муаммолари бўйича илмий изланишлар олиб борувчиларга, тадқиқотчиларга назарий ва амалий ёрдам кўрсатишни режалаштирганмиз, аҳолининг барча қатламлари ўртасида сўровлар, тестлар ўтказамиз.

Хуллас, катта ишлар амалга ошириляпти. Хўш, 4 йилдирки, “Оғусиз дунё сари” дастури йўлга қўйилибди, натижа борми, дея савол беришингиз мумкин. Албатта, вилоятда гиёҳвандлик муаммоси ҳал этилди, дейишга ҳали жуда эрта. Биз ёшларни наркоманияга кириб келиши даражасини бирмунча камайтиришга эришдик. Гиёҳвандлик оқибатидаги ўлим ҳолати камайди.

Энг асосийси наркоманияга қарши курашда милиция ва жамоатчилик ўртасида мустаҳкам алоқа ўрнатдик, у кейинги муваффақиятларимизнинг гаровидир. Кейинги танловимизда 650 журналист иштирок этди, 13,5 мингдан зиёд расм плакатлар ҳайъат ҳукмига ҳавола этилди, 29500 бола иншо ёзди, бир неча видеофильм, бадиий асарлар ижод этилди. Демак, вилоятда гиёҳвандликка қарши кураш оммавий тус олди ва ўзининг ижобий самарасини берди.

Суҳбатдош:
Тўлқин СИДДИҚ,
“Адолат” мухбири.

Орамиздаги одамлар

ЮРАГИДА ЮРТ ИШҚИ

Бу дилкаш, хушчақчақ инсонни Самарқандда кўпчилик танийди, ўз яқин кишиларидек дилдан суйиб ардоқлашади. Кўп йиллар давомида юқори лавозимларда ишлаб бировнинг дилини оғритмагани, юртнинг корига ярагани, улуғ ишларга бош-қош бўлганлиги боис ҳозир ҳам ҳурмат-эътиборда.

Соли Ражабов бугун Ўзбекистон "Адолат" СДП Тайлоқ туман Кенгашининг биринчи котиби. У саркотиб сифатидаги ўзига хос иш услуби, партия сиёсати, мақсад ва ғояларини теран идрок этиши туфайли қисқа вақтда туманда кўплаб маслакдош орттира олди. Партиянинг туман ташкилотини сон жиҳатидан ҳам, сифат жиҳатидан ҳам мустаҳкамлай олди. Шу боис "Адолат" СДПнинг вилоят Кенгаши раҳбарлари унинг партиявий иш услуби, тажрибасини вилоятнинг бошқа шаҳар ва туманларида ҳам оммалаштиришга, тарғиб этишга лойиқ деб билишади. Тайлоқ туман ҳокимлигида эса партия ташкилотига, унинг саркотибига ишонишади. Одамлар турмушини яхшилаш билан боғлиқ ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этишда унинг ёрдамига суянишади. Тайлоқ туманида ҳокимлик идорасининг жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлиги, ҳамфикрлиги эса яхши самараларини бермоқда. Соли Ражабовнинг ўзи бу ҳақда шундай фикрлайди:

—Эркин фуқаролик жамиятида нодавлат тузилмалари, шу жумладан партия ташкилотлари бошқарув идоралари билан ҳамкорлик қилинганига қарамай улар фаолияти устидан жамоатчилик назорати ҳам ўрнатилиши керак. Шунда ислоҳотлар илгари силжийди, камчиликларни тезроқ фаҳмлаб тузатиш чораларини кўра оласиз.

Бугун Тайлоқ туманида "Адолат" СДП аъзолари 200 кишидан ортиқ. Корхона ва ташкилотлар қошида эса 20 га яқин бошланғич ташкилот самарали фаолият юритмоқда. Айниқса туман Марказий шифохонаси, "Жумабозор" ширкат хўжалиги, Сочакипоён қишлоғидаги 11-ўрта мактаб қошидаги бошланғич ташкилотлар амалий ишларда барчага ўрнак бўлишмоқда. Хусусан иқтисодиётни бозор талаблари асосида ривожлантириш, янги иш ўринларини яратиш, мактаблар ва тиббиёт муассасалари фаолиятини яхшилаш, қурилиш-ободончиликлар кўламини кенгайтиришда партия фаоллари янги-янги ташаббуслар билан чиқишмоқда.

Соли Қурбонович саркотиб сифатида бугунги кун воқелигини, эртанинг истиқболини теран илғай олади. Шу боис туман иқтисодиётига янги технологиялар кириб келаётгани, саноатлашув жараёни кучайиб, хорижий сармоядорлар билан яқин ҳамкорлик йўлига ўтилганида унинг ҳам иштироки бор. Хусусан Соли ака агрономлик касби боис, Тайлоқда Исроилнинг экинзорларни томчилатиб суғориш технологиясини жорий этишда бош-қош бўлмоқда.

Эл-юрт ташвишларидан ҳаловат излаб яшаётган бу ажойиб инсон бугун табаррук 70 ёшни қаршилади. Аммо юрагида ҳамон навқиронларга хос ғайрат ва шижоат. Юрт ишқида, истиқлол ва ислоҳотлар йўлида ёниб яшаётган замондошларимни янги бунёдкорлик ишларига руҳлантирсам, сафарбар этсам дейди. Бугун Соли Қурбоновични муборак ёши билан қутлаш учун йиғилган дўстлари, фарзандлари, партиядошлари ҳам унга эзгу, савоб ишларда асло ҳорманг, дейишмоқда:

Биз ҳам бу самимий тилакларга қўшилган ҳолда партия саркотибига, дилкаш, камтарин инсонга узоқ-умр, мустаҳкам соғлиқ-саломатлик тилаймиз.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ.
"Адолат" мухбири.

ҒАЛЛАСИ МЎЛ ЮРТНИНГ — ТУРМУШИ ФАРОВОН

Замин заҳматкашлари

САХОВАТПЕША ФЕРМЕРЛАР

Қишлоқ хўжалигини тушунган одам яхши билади. Ҳозир ердан, техника воситалари ва бошқа ресурслардан самарали фойдаланишнинг синалган усули фермерлик. Бу жаҳон тажрибасида ҳам ўз исботини топган. Хусусан, Ўзбекистонда ҳам фермерлар катта муваффақиятларга эришаётганини кўриб, билиб турибмиз. Бундан хулоса шуки, мамлакатимиз заминини гуллаб яшнатиш, уни саховат масканига айлантиришнинг ишончли воситаси—фермерлик ҳаракатини кенг жорий эттиришдир.

Шуни назарда тутиб, шу йил бошида Сирдарё вилоятидаги Шароф Рашидов туманида барча хўжаликлар деҳқон фермер хўжаликларига айлантирилиб ерлар фермерларга бўлиб берилган эди. Хўш, дастлабки натижалар қандай бўлди?

Шуни ишонч билан айтиш мумкинки, натижалар кутилгандек бўлмоқда. Биргина ғалла етиштиришни оладиган бўлсак, туманда жорий йилда 14 минг гектар ерда ғалла етиштирилди. Миришкорлар айни кунларда далалардаги бор ҳосилни саранжомлаб олиш учун астойдил тер тўкмоқдалар.

Сабаби, мавжуд майдонлардаги ҳосил қанча тез ва нобудгарчиликсиз йиғиштириб олинса фермерларнинг ўзларига яхши. Бунинг устига илгаригидек ғалладан бўшаган майдонлар бекор қолиб кетмаяпти. Тезда ер шудгорланиб, такрорий экин экиляпти. Бу бир тарафдан маҳсулот сероблигини таъминлаб эл фаровонлигига хизмат қилса, иккинчи томондан фермерлар даромадининг юқори бўлишига олиб келади.

Мисол учун "Сирли орол" фермер хўжалигини олайлик. Унинг бошлиғи Абдумавлон Маҳмудов 1994 йилдан бери фермерлик қилади. Илгари "Барака" фермер хўжалигини бошқариб катта муваффақиятларга эришган. Шу йил бошида эса "Сирли орол" хўжалигига тегишли бўлган ерларни тендерда ютиб олди. Ана шу ерларнинг 45 гектарига ғалла экиб, чўл шароитида ҳар гектар майдондан 30 центнердан ошириб дон йиғиштириб олди. 33 гектар жойдаги ғўзалар эса агротехника талаблари асосида парваришлангани туфайли бир текис кўсаклай бошлади.

Абдумавлон оилада иккинчи ўғил. Акаси Абдуқодир, укалари Абдукарим, Ҳолмуҳаммад, Бахтиёр, Комил Маҳмудовлар ҳам фермерлик қилишади. Ҳаммаларининг ерлари 500 гектардан зиёд. Шундан 260 гектарига ғалла, 215 гектарига пахта, 10 гектари мевали боғ, 10 гектарига маккажўхори, 5 гектарига пиёз, қовун-тарвуз экилган.

Ака-укалар ўз оила аъзолари билан ҳалол меҳнат қилиб замин саховатини оширмоқдалар. Мўл ҳосил етиштираётганликлари туфайли мамлакатимиз иқтисодий қудратига салмоқли улуш қўшишяпти. Шунга яраша ўзлари ҳам фаровон ҳаёт кечиришмоқда. Олинган катта даромад эвазига фермер хўжалиги юксалиб боряпти.

Масалан, олтовлон ака-уканинг ҳаммасида енгил машина, қишлоқ хўжалик техникалари бор. Биргина Абдумавлоннинг ўзида "Нексия" автомашинаси, "Димлер-Бека" микроавтобуси, "Кубан" русумли автобус, ТТЗ-80 трактори, 4 та МТ-8 трактори ва бошқа зарур техника воситалари бор. Булар агротехника тадбирларини ўз вақтида ўтказиб, мўл ҳосил яратиш билан бир қаторда маҳсулот таннархининг пасайишига катта ёрдам беряпти.

Маҳсулот сероб бўлиб, таннархи арзон бўлса албатта даромад ҳам шунга яраша баракали бўлади. Фермер бойийди. Фермер бойидими албатта эл-юртга нафи тегади. Абдумавлон ҳам пешона тери эвазига ишлаб топган даромадидан болалар соғлом ўссин, яхши таълим олсин дея мактабларга, болалар боғчаларига оталиқ ёрдами кўрсатиб келяпти.Ўзининг саховатпешалиги учун у 1998 йилда Халқ таълими вазирлигининг "Халқ таълими ҳомийси" унвонига сазовар бўлган.

Ёки Абдулла Қодирий номли фермер хўжалигини ишларини олайлик. Бошлиғи Асатулла Бердиқулов. У Самарқанд вилоятининг сўлим гўшасидан келиб чўлда туп қўйиб, палак отганлардан. Асатулла бошлиқ миришкорлар қўриқ ер шароитида ҳам омилкорлик билан иш тутилса, катта ютуқларни қўлга киритиш мумкинлигини амалда исботлашди.

Ўтган йилнинг кузида мавжуд 450 гектар майдонларнинг 160 гектарига ғалла экилган эди. Шароитнинг оғирлигига қарамай ҳамма бирдай ишлади. Экин вақтида озиқлантирилди, вақтида суғорилди. Касаллик ва зараркунандаларнинг тарқалишига йўл қўйилмади. Натижада ҳар гектар ердан чўл шароитида рекорд ҳосил — 50 центнердан хирмон кўтарилди. Олинган 800 тонна ҳосилнинг 480 тоннаси давлатга топширилди. Қолгани фермер хўжалиги аъзоларига тарқатилди.

Шундай қилиб, ғаллакорларнинг омбори донга, ҳамёни пулга тўлди. Халқимиз дастурхони эса бўрсилдоқ нонлар билан серфайз бўладиган бўлди. Шуни айтадиларда "Меҳнат қилган етар муродга", деб.

Айни кунларда Асатулла Бердиқулов бошлиқ фермерлар 260 гектар майдондаги пахтани меҳр билан парваришлашяпти. Ғўзаларнинг ҳолати барча пайкалларда мўл ҳосил етиштирилишидан дарак бериб турибди. Демак, бу соҳада ҳам режалар ортиғи билан уддаланади, яъни, мўл, сифатли энг асосийси арзон пахта етиштирилади. Чунки фермер хўжалиги барча зарур техника воситаларию, малакали мутахассисларга эга.

—Илғор фермерларнинг эришаётган улкан муваффақиятлари,—дейди Шароф Рашидов тумани ҳокими Аҳадқул Пиримқулов,—қишлоқ хўжалигини юксалтириш учун ҳали анча резерв ва имкониятлар борлигини кўрсатмоқда. Биз келгусида уларнинг тажрибаларини кенг оммалаштиришни мўлжаллаяпмиз. Ана шу йўл билан туманимизнинг иқтисодий имкониятларини оширамиз. Халқимизнинг турмуш шароитини яхшилаймиз.

Нима ҳам дердик. Яхши ният ярим мол деб бежиз айтишмаган. Биз ҳам ҳоким буванинг ниятлари амалга ошишига тилакдошмиз.

Рихситилла КАРИМОВ.

Суратларда: 1. Абдулла Қодирий номли фермер хўжалиги бошлиғи Асатулла Бердиқулов хирмонда. 2. «Сирли орол» фермер хўжалиги раҳбари Абдумавлон Маҳмудов илғор комбайнчи Ойбек Анорқулов билан. 3. Узоқов номли дон қабул қилиш пункти мудири Норбўта Умрзоқов (ўртада) лаборатория мудири Абдували Умаров ва лаборант Бобир Ҳасановлар келтирилган дон сифатини кўздан кечиришмоқда.

Муаллиф олган суратлар.

ОМИЛКОРЛИК МАНБАИ

Хўжалигимиз тажриба синов масканларидан бири саналгани учун ҳам республикамизда ўзига хос мавқега эга. Жамоамиз аъзолари 2174,5 гектар майдонга пахта, 1472 гектар ерга пахта, буғдой экиб, баҳоли қудрат меҳнат қилишмоқда. Биз учун ўтган йил самарали бўлди. Яъни, эришилган 1353693 минг сўм даромаднинг 969961 минг сўмлик улуши пахтачиликка, 358150000 сўмлиги ғаллачиликка, 25582000 сўми эса бошқа соҳаларга тўғри келди. Олинган 271153000 сўмлик соф фойда халқимизнинг ижтимоий ҳимоясига сарфланди. 608429000 сўми эса иш ҳақига тарқатилди. Шунингдек, режадан ташқари етиштирилган буғдойдан 1531,3 тоннаси шартномага кўра пудратчиларга натура ҳолида тарқатилди.

Биз бу ютуқларимизни ишлаб чиқаришнинг 2001 йилги ўсиши билан таққослаб кўрайлик: ўшанда маҳсулот сотиш 972269000 сўмни ташкил этган бўлса, 2002 йилда бу кўрсаткич мисли кўрилмаган даражада ўсди. Яъни, хўжалик аъзоларига ишлаб чиқариш нархида 74 тонна пахта мойи, 252 тонна кунжара, 239 тонна шелуха ва ҳоказо маҳсулотлар сотилди. Ишонаманки, бу йилги натижалар янада самаралироқ бўлади. Чунки, мавсум биз учун хайрли келди. Етиштирган донимиз серҳосил, хирмонимиз тоғ бўлди. Пахта майдонларидаги парваришлаш ишлари ҳам юксак агротехник қоидалар ва талаблар асосида олиб борилмоқда. Энг муҳими, биз бу йилги ғалла ўрим-йиғимининг ярмига келгандаёқ, 1470 гектар ғаллазордан 4285,7 тонна ўрнига 4394 тонна сара буғдой етиштириб, давлат шартномавий режасини 102,5 фоизга бажардик. Шу ўринда таъкидлаш жоизки, Анор Абдуллаева, Моҳира Шомуродова, Рўзимурод Бобоёров, Низом Аллаев, Шавкат Поёновлар каби пудратчиларимиз ҳар бир гектар ғаллазордан 62-72 центнердан ҳосил кўтаришди.

Дарвоқе, биз нафақат пахта ва ғаллачиликдан, балки пиллачилик билан ҳам вилоятда салмоқли ўрин эгаллаганлигимиз билан фахрланамиз. Дейлик, бу йилги 3,2 тонна ўрнига 3,9 тонна пилла етиштириб, режани 122 фоизга уддаладик. Эмин Қобилов, Зулфия Муҳаммадиева, Қўзибиби Бекназарова, Марям Оқбоева каби тажрибали пиллакорлар ҳар бир қути пилла уруғидан 50-56 килограммдан "кумуш тола" етиштиришга эришдилар. Кези келганда яна бир нарса ҳақида гапиришни истардим. Яъни, биз вилоятимизнинг Республикамизда биринчи бўлиб давлатга ғалла топшириш шартномавий режасини бажарганлиги замирида ҳам хўжалигимиз деҳқонларининг муносиб ҳиссаси борлигидан алоҳида қувонамиз. Шунингдек, Жовли Дониёров сингари ихтирочиларимиз яратган ихтиролари деҳқончиликда вилоят бўйлаб кенг тарқалган. Бунинг натижасида ғўза қатор ораларига 40 сантиметр чуқурликда ишлов берилган янги мослама ёрдамида ерда намлик узоқ муддатгача ушлаб турилмоқда ва ғўза ривожига ёрдам бермоқда.

Ютуқлар самараси ўлароқ бугун хўжалигимиз маркази шаҳарчани эслатадиган қиёфага эга бўлди. Маданий ва маиший хизмат кўрсатиш шаҳобчалари, бозорча ва иншоотлар халқимиз хизматида. Ҳудудимиздаги маҳаллаларнинг 98 фоизи тоза ичимлик суви билан таъминланган. Шунингдек, қайси хонадонга қадам ранжида қилманг "Зангори олов"нинг рўзғор ташвишларига холис кўмакчи бўлаётганига гувоҳ бўласиз. Ҳудудимиздаги еттита умумтаълим мактабларини таъмирлашни ҳам ўз зиммамизга олганмиз. Шунингдек, яна яқинда Қовунли сой маҳалласи ҳамда Қўнғирот қишлоғида янги мактаб биноларини қуриб битказиб фойдаланишга топширдик. Айни кунларда Хўжа қишлоғида қад ростлаётган мактаб биноси қурилиши ҳам якунланиш арафасида турибди.

Мен хўжаликнинг оддий бир раҳбари сифатида юқорида санаб ўтилган ютуқларимиз ҳақида ўйларканман, атрофимни қуршаб турган ҳалол ва пок, меҳнаткаш, айни пайтда забардаст деҳқон ва ғаллакорларнинг борлигидан чин дилдан қувонаман. Зеро, шу юртда камол топдим, меҳнаткаш халқимдан кўп нарсаларни ўргандим. Ўрганганим ўзимники, орттирганларим эса элимникидир.

Ҳидир ТОҒАЕВ,
Сурхондарё вилояти
Денов тумани
"Ҳазарбоғ" ширкат хўжалиги
бошқаруви раиси.

САРА ДОНДАН СИФАТЛИ МАҲСУЛОТ

Навоий вилояти ғаллакорлари мана икки йилдирки, мўл-кўл дон етиштириб уни ўз вақтида ўриб-йиғиб олишга муваффақ бўлмоқдалар. Бу йил ҳам вилоятимизда дон тайёрлаш режаси муваффақиятли адо этилди. Аҳдига содиқ миришкорлар 85300 тонна ўрнига 86000 тоннадан зиёд дон тайёрлаб зафар маррасини шараф билан эгалладилар. Ҳар гектар ердан йиғиштириб олинган ҳосил ўртача 37 центнерни ташкил этди.

Эришилган бу муваффақиятга Конимех, Қизилтепа, Навоий, Нурота, Навбаҳор, Хатирчи туманларининг деҳқонлари айниқса баракали улуш қўшишди.

Кўриниб турибдики, рақамлар қувонарли, ютуқлар салмоқли. Аммо ана шу рақамлар ортида минглаб фидойи ғаллакорларнинг ҳалол меҳнати, пешона тери, беҳаловат кунлари, уйқусиз тунлари ётибди. Ана шу қадоқ қўлли миришкорларнинг матонатли меҳнати айни кунларда қабул пунктларида кўкка бўй чўзиб, қуёшда олтиндек товланиб турган хирмонларда намоён.

Ҳалол меҳнат қилиб ҳосил етиштириш ва уни ўз вақтида ўриб-янчиб олиш эл дастурхонини тўкин қилиш йўлидаги ҳаракат, изланишнинг дебочаси, десак хато қилмаган бўламиз. Бундай дейишимнинг боиси бор. Сабаби ҳосил мўл бўлсаю уни саранжомлаб олишда бепарволикка йўл қўйилса йил бўйи қилинган меҳнат чиппакка чиқиши мумкин.

Айтайлик икки пайкалга икки хил навли уруғлик экилган. Донни ўриб-йиғиб олиш даврида улар аралаштириб юборилса борми, ундан тайёрланадиган маҳсулот сифатига салбий таъсир этиши мумкин. Шунингдек қабул пунктларига олиб келинган доннинг ифлослик даражаси, намлиги юқори бўлса ҳам уни сақлаш, қайта ишлаш ва охир оқибатда бундай буғдойдан сифатли ун тайёрлашнинг иложи бўлмай қолади.

Ана шундай салбий ҳолатларга йўл қўймаслик учун "Навоийдонмаҳсулот"лари ишлаб чиқариш акциядорлик уюшмасига қарашли барча қабул пунктларида далалардан келтирилаётган дон сифатини алоҳида назоратга олганмиз. Шу туфайли ҳам ҳозиргача қабул қилинган ҳосилнинг асосий қисмини сифатли деб айта олишимиз мумкин.

Яна бир гап. Вилоятимиз деҳқонлари уруғлик ғалла ҳам етиштирадилар. Жорий йилда 3100 тонна уруғлик дон тайёрлашимиз керак. Келгусида етиштириладиган ҳосилнинг салмоғи ҳам сифати ҳам қандай уруғлик жамғарганимиз, уни қай даражада сақлаганимизга кўп жиҳатдан боғлиқ. Буни ҳамма яхши билади.

Шунинг учун уруғлик ғаллани қабул қилишни алоҳида назоратга олганмиз. Бугун шуни ишонч билан айта олишим мумкинки, жамғарилаётган уруғликнинг ҳаммаси стандарт талабларига тўлиқ жавоб беради. Шу йўл билан келгуси йил ҳосилига пухта замин яратаяпмиз.

Ҳа, ғалла ўрим-йиғими мавсуми якунланай деб қолди. Аммо бизнинг ишимиз давом этади. Эл дастурхонига сифатли ун, нон ва нон маҳсулотлари етказиб бериш соҳамиз ишчи-хизматчилари, муҳандис-техникларига кўп жиҳатдан боғлиқ. Буни тўла ҳис қилган тайёрловчи ва қайта ишловчилар ўз иш жойларида барча қонун-қоидалар, технологик жараёнлар талаблари асосида виждонан тер тўкмоқдалар. Бу дегани, деҳқон етиштирган сара дон сифатли маҳсулот бўлиб эл дастурхонини безайди.

Дилшод ШОМУРОДОВ,
«Навоийдонмаҳсулотлари» ишлаб
чиқариш акциядорлик
уюшмаси раиси.

Луқма

РАҚОБАТГА ДОШ БЕРОЛМАЙ

Фарғона нон ишлаб чиқариш корхонаси маҳсулот ишлаб чиқаришни тўхтатди

Биз биламизки, Фарғона нон корхонаси вилоятдаги йирик ишлаб чиқариш корхоналаридан бири ҳисобланади. Илгарилари бу ерда ишлаб чиқарилган бўрсилдоқ нон ва хуштаъм нон маҳсулотларини суйиб истеъмол қилишган. Новвойлару қандолатчиларга офаринлар айтишган. Аммо сўнгги йилларда ишлаб чиқаришдан путур кетди. Нон ва бошқа маҳсулотлари тайёрлаш ҳажми камая бошлади.

Яқинда биз Фарғонада бўлганимизда ноёб асбоб-ускуналар ўрнатилган йирик корхона тўхтаб қолганини кўрдик. Маълум бўлишича, бу ерда тайёрланаётган нон сифатсизлиги туфайли харидорини йўқотиб, фойда ўрнига зарар кўргани учун ёпилган. Натижада юқорида айтганимиздек, катта меҳнат, маблағ эвазига ўрнатилган техника воситалари бекор турибди. Энг ачинарлиси, қанчадан-қанча ишчи-хизматчилар ишсиз қолишган.

Маълумки, сифатли нон ва қандолат маҳсулотлари учун аввало ун яхши бўлиши керак. Маълумотларга қараганда, Фарғона вилоят дон маҳсулотлари ишлаб чиқариш акционерлик уюшмасининг бош корхонасида тайёрланаётган ун сифатсизлиги учун нон корхонаси тўхтаган. Лекин бошқа корхоналарда, хусусий наввойхоналарда кўнгилдагидек нонлар ёпиляпти. Халқ уни суйиб истеъмол қилмоқда. Агар Фарғона вилоят дон маҳсулотлари ишлаб чиқариш акционерлик уюшмаси бош корхонаси раҳбарлари аҳволни ўнглаш учун кескин чора кўрмасалар нон комбинати меҳнат жамоасини турмуши нима кечади? Бу ҳақда ўйлаб кўриш керак.

Карим ТЎРА.

Мустақиллик фидойилари

МЕҲНАТДАН КЕЛГАН БОЙЛИК

Кун тушдан оғганда тоғ томондан эсаётган шамол бир оз кучайди. Кечга бориб у ҳайдаб келган қора булут қуёш юзини тўсди. Ортиғали Мадумаров Водилнинг шароитини яхши билгани учун хўжаликларга қўнғироқ қилиб, ҳаммани сергак бўлишга, хирмонлардаги ғалланинг устини ёпиш, яшинга қарши эҳтиёт чораларини кўришга топшириқ берди.

Ҳокимнинг ташвишланганича бор экан. Кечқурун соат тўққиз, ўнларга бориб, ёмғир аста савалай бошлади. Лекин Ортиғали Мадумаровнинг кўнгли тўқ эди. Чунки одамлар ёз чилласида ҳам Водилда ёмғир шаррос қуйиб, момақалдироқ гумбирлаб, яшин чақнашига ўрганиб қолишган. Шунга яраша офатга қарши чоралар кўришади.

Аммо фалокат оёқ остида деганлари рост экан. Тўсатдан туман марказий касалхонасидан қўнғироқ қилишиб, икки кишини ҳозиргина яшин урганлигини, улар тезликда шифохонанинг жонлантириш бўлимига жойлаштирилганлигини айтишди.

"Яшин уриши фалокат, кутилмаган бахтсиз ҳодиса, аммо бир йўла икки киши ҳалок бўлса борми, бир умр виждон азобида ўтаман. Бунинг устига уларнинг оиласидагиларга нима дейман". Ҳоким шу хаёлларни дилидан ўтказар экан, шифохонага қандай келганини билмай қолди.

Унинг биринчи учратган кишиси туман соғлиқни сақлаш бўлими мудири, марказий шифохона бош ҳакими, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутати Мамарўзи Мамажонов бўлди. Ҳоким беморлар ҳолидан хабар олиш, уларга керакли дори-дармонларни топиб бериш учун у ёқдан бу ёққа югураверib уст-боши шалаббо бўлиб кетган Мамарўзини тўхтатиб:

–Барака топгур дўхтир, бир иложини қилинг, уларни ўлимдан сақлаб қолинг. Очиғи, бировлар тўғри тушунса, айримлар бу воқеани "ғалла ўрим-йиғимида фалон туман раҳбарларининг бепарволиги оқибатида бахтсиз ҳодиса натижасида одамлар ҳалок бўлибди", деб достон қилишади. Қолаверса, уларнинг бола-чақалари бор, — деб илтижо қилди.

— Хавотир олманг, ҳоким бува, — деди Мамарўзи Ортиғали Мадумаровни тинчлантирар экан. — Керакли дори-дармонлар ҳам, асбоб-ускуналар ҳам, малакали шифокорлар ҳам етарли. Мен ўзим иккаласининг аҳволидан хабардор бўлиб, муолажага бош-қошман. Худо хоҳласа ҳаммаси яхши бўлади.

Дарҳақиқат, Фарғона тумани соғлиқни сақлаш бўлимининг Мамарўзи Мамажонов бошлиқ қўли енгил шифокорлари яшин уруши натижасида қаттиқ жароҳат олган икки кишини ўлим чангалидан қутқариб қолишди. Бундай дейишимизнинг боиси бор. Чунки, фалокатга учраганлардан бири ғалла қоровули экан. Буни қаранг-ки, яшин тўппа тўғри унинг оғзидаги тилла тишни мўлжалга олган. Унинг минган оти яшин урган заҳоти жон таслим қилибди. Аммо шифокорларнинг фидокорлиги туфайли ғалла қоровулининг ҳаёти сақлаб қолинди. У ҳозир анча тузалиб қолди.

Бу ҳақда Фарғона тумани ҳокими Ортиғали Мадумаров билан суҳбатлашганимизда у:

–Биз ўз вазифаларимизни бажараяпмиз. Туман аҳолиси асли меҳнаткаш, инсофли, диёнатли, сўзи билан иши бир инсонлар. Асосий оғир меҳнат уларнинг зиммасида. Бироқ, уларнинг соғлиғига посбонлик қилаётган, бу йўлда билими, маҳорати, тажрибасини аямаётган, керак бўлса ҳаловатидан кечиб ишлаётган фидойи шифокорлар ҳақида ёзинг, — деб илтимос қилди.

Дарҳақиқат, Фарғона вилоятининг Фарғона туманида эл саломатлиги йўлида катта ишлар қилинаётганлигини биз оддий одамлар билан учрашганимизда ҳам кўрдик.

–Мен оддий сувчи бўлиб ишлайман, исмим Солижон, фамилиям Раҳимжонов, — деди ёши элликлардан ошган, лекин анча ёш кўринадиган алп қоматли киши. — Қаранг, соппа-соғман. Катта буқани кўрсатсангиз шохидан қайириб, ағдариб ташлашим мумкин. Аммо шу йили жуда оғир аҳволда эдим. Хассага таяниб зўрға юрардим. Мамарўзига раҳмат. Қаердандир қимматбаҳо дориларни топиб келиб, текинга даволашади. Мана кўриб турганингиздек отдекман. Отасига раҳмат депутатимизнинг. Унга овоз бериб, янглишмаган эканмиз.

Айримлар Фарғонага, Тошкентга бориб неча минглаб сўм пул тўлаб даволанишяпти, — деди дўмбоққина, кўзлари чақнаб турган қизалоғини бағрига босаркан Муҳаббатхон Йўлдошева деб ўзини таништирган аёл. — Лекин туманимизда барча касалликларни даволаш учун шароит етарли. Ҳатто туманнинг олис ҳудудларида очилган қишлоқ врачлик пунктларида ҳам замонавий техника воситалари, зарур дори-дармонлар, малакали шифокорлар етарли.

Ҳа, бу гаплар ҳавойи гаплар эмас. Бу гапларнинг замирида жуда катта меҳнат, фидойилик, шифокорлик касбига садоқат ётибди. Буни эса халқ эътироф этмоқда. Қилинган меҳнатингни эл билса, қадрласа, сени ҳурматласа, бундан ортиқ бахт борми?! Мамарўзи Мамажонов бу эътирофга ўзича эришгани йўқ. Ўз касбини жондан севган бу инсон институтни битириб, иш бошлаган пайтлариданоқ изланувчанлиги, интилувчанлиги билан эл назарига тушди. Беморларни ҳам дори-дармон билан, ҳам ширин сўз билан даволади. Оғир хасталикка чалинганларга далда берди, ҳаётга муҳаббатини оширди, иродасини мустаҳкамлади. Астойдил соғайишига ишонганлар эса, дард кўрмагандек бўлиб кетдилар.

Одамларнинг дуоси, унга бўлган меҳри Мамарўзига қанот бағишлади. Ўз устида ишлаб малакали шифокор бўлди. Соғлиқни сақлаш аълочиси унвонини олди. Олий Мажлис депутати этиб сайланди. Мана ўн йилдирки у Фарғона тумани соғлиқни сақлаш бўлимини бошқариб келмоқда.

Мамарўзининг раҳбарлиги даврида туманда одамлар соғлиғини муҳофаза қилиш борасида катта ишлар қилинди. Унинг елиб-югуриши туфайли чекка аҳоли пунктларида ҳам одамларни янги замонавий техника воситалари, самарали дори-дармонлар ёрдамида даволаш йўлга қўйилди. Энди тумандан бошқа марказий касалхоналарга даволаниш учун юборилмайдилар. Сабаби, тумандаги шифохоналарда меҳнаткашларни ҳар қандай дарддан фориғ этиш учун шароит етарли.

Одатда инсон соғ-саломат бўлсагина қўли ишга боради. Фарғона тумани меҳнат аҳли ҳам ўз саломатликлари посбонлари муҳофазасида катта бунёдкорлик ишларини амалга оширмоқдалар. Пиллакорлар пешқадамлар қаторида "кумуш тола" топшириш режасини ортиғи билан бажарган эдилар. Куни кеча ғаллакорлар зафар маррасини эгаллашди. 8472 гектар ернинг ҳар гектаридан ўртача 42 центнердан дон йиғиштириб олинди.

Меҳнатдан келса бойлик, турмуш бўлар чиройлик деганлари айни рост экан. Сабаби, туманда етиштирилган ғалланинг бир қисми аҳолига тарқатилди. Бир қисми давлатга сотилиб, катта даромад олинди. Шу ҳисобдан туман маркази ва қишлоқлар ободонлаштирилди,кўплаб қишлоқ хўжалик техникалари сотиб олинди. Бу йил ҳам бу ишларни давом эттириш режалатширилган.

Фарғона тумани пахтакорлари 7425 гектар ерда ғўза ўстиришяпти. Деҳқон меҳрига қонган ғўзалардаги шода-шода кўсакларни кўриб кўзингиз қувнайди. Хуллас, Фарғона туманининг мард, фидойи инсонлари юрт бойлигини кўпайтириб, ҳалол меҳнат эвазига ўзлари ҳам фаровон яшамоқдалар.

Каримжон РИХСИЕВ,
"Адолат" мухбири.

Суратда: Фарғона тумани марказий шифохонаси бош шифокори, Олий Мажлис депутати Мамарўзи Мамажонов ҳамширалар даврасида.

Эртага — Асакада биринчи енгил автомобиль заводи ишга туширилганига 7 йил тўлади

Ўтган йиллар мобайнида бу ерда ишлаб чиқарилган неча минглаб «Нексия», «Дамас», «Тико», «Матиз» русумли автомобиллар юртдошларимиз оғирини енгил қилмоқда. Мамлакатимиз иқтисодий салоҳиятининг ортишига ҳисса қўшяпти. Чет эллик ҳамкорларимизга манзур бўлмоқда.

«ҒАЛЛАБАНК» ХОНАДОНИНГИЗГА БАРАКА КЕЛТИРСИН!

дейди "Ғаллабанк"нинг Навоий вилоят минтақавий филиали бошқарувчиси муовини Нодир КАРИМОВ

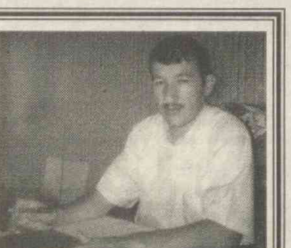

Бугун "Ғаллабанк"нинг иқтисодиётимизда тутган муносиб ўрни хусусида ҳар қанча гапирсак оз. Ўз иш кўламларини тобора ошириб бораётган, янгиликларга дадил қўл уриб, мижозларини астойдил қўллаб-қувватлаётган ва албатта кўзланган мақсадларига эришиб, халқимизнинг обрў-эътиборига сазовар бўлиб бораётган мазкур банк жамоасининг ютуқлари ҳеч кимни бефарқ қолдираётгани йўқ. "Ғаллабанк"нинг Навоий вилоят минтақавий филиали бошқарувчиси муовини Нодир Каримов билан учрашиб, шу ҳақда суҳбатлашарканмиз у яна бир гапни алоҳида таъкидлади.

—Аввало одамларни руҳию кайфиятини кўтарувчиси бир гапга эътиборингизни қаратмоқчиман,—деди у.—Банкимизнинг "Ғаллабанк" хонадонингизга барака келтирсин!" деган ажойиб шиори ҳамиша биз билан ҳамкорликда ишлаётганларга хуш кайфият бағишлаб келган. Барака—бу тўкин-сочинлик, дастурхон тўла нон, юрт тўла дон, қўйингки яратган Эгамнинг бизга берган ризқу насибаси. Шундай экан, банкимизнинг шундай қутлуғ ният йўлида хизмат қилаётганидан мамнунмиз ва доимо "Ғаллабанк"нинг барча хонадонларга барака келтиришини тилаймиз.

—Раҳмат,—дея миннатдорчилик билдирамиз суҳбатдошимизга. Ниятингиз ўзингизга ҳам йўлдош бўлсин. Энди жамоангиз томонидан амалга оширилаётган ишлар, эришилаётган ютуқлар хусусида тўхталиб ўтсангиз?

—Ўтган йилги иш натижаларимиз бўйича республикамиз "Ғаллабанк"и тизимида биринчи ўринни эгаллаб, раҳбариятимизнинг қимматбаҳо эсдалик совғаси билан тақдирланган эдик. Қувончли натижа бизни янада яхши ишлашга ва ютуқларимизни янада бойитишга руҳлантирмоқда. Ишчан жамоамиз томонидан олиб борилаётган изланиш ва интилишлар, мижозлар билан ишлашдаги бой тажрибаларимиз, кенг кўламда қўллаётган янгиликларимиз муваффақиятларимизни янада кенгайтиришга йўл очмоқда. Бошқачасига айтганда холис хизматимиз билан ислоҳотларга қаноат бағишлаяпмиз.

—Зеро, бу бор гап. Айни пайтда мамлакатимизда кичик ва ўрта бизнесни ривожлантиришга ҳам "Ғаллабанк"да катта эътибор берилмоқда. Банк филиали томонидан бу борада қилинаётган ишлар ҳақида қисқача ахборот берсангиз?

—Ўзбекистон Президентининг "Кичик ва ўрта бизнес субъектларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантиришга оид чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармони ва Вазирлар Маҳкамасининг бу борадаги қарорининг бажарилиши юзасидан минтақавий филиалимиз қатор ишларни амалга оширмоқда. Биргина шу йилнинг биринчи ярим йиллигида банкимиз томонидан 410 миллион сўмдан зиёд кредит маблағлари кичик ва ўрта бизнес субъектларига ажратилди. Кредит маблағлари ажратилиши натижасида 176 та янги ишчи ўринлари яратилишига эришилди ҳамда аҳолининг гўшт, сут, нон ва нон маҳсулотларига, маиший хизмат турларига, автомобилларга техник хизмат кўрсатиш соҳасига бўлган эҳтиёжларининг қисман қондирилишига эришдик. Ажратилган кредитлардан тўлиқ, мақсадли ва самарали фойдаланилди. Жумладан, "Истиқлолнинг 10 йиллиги" фермер хўжалигига чорвачиликни ривожлантириш учун 5 миллион сўм ўрта муддатли кредит ажратилган эди. Бугунги кунда фермер хўжалиги томонидан 32 бош қорамол ва 20 бош қўй-эчки сотиб олиниб, 8 та янги ишчи ўринлари яратилди. Шунингдек, "Пропан Экстра" фирмасига ажратилган кредитлар натижасида газ ёқилғиси қуйиш шаҳобчаси аҳолига намунали хизмат кўрсатиб келмоқда. Банк кредитидан тўлиқ ва мақсадли фойдаланилмоқда. Бу каби мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Бундан ташқари лизинг асосида асбоб ускуна харид қилиб ўрта ва кичик бизнес субъектларига қулайликлар яратилмоқда.

—Яна бир муҳим иш—банк кредит ресурсларини кўпайтириш юзасидан нималар қилинмоқда?

—Банкимизнинг кредит ресурсларини кўпайтириш мақсадида аҳолининг ҳамда юридик шахсларнинг бўш пул маблағларини банкимизда мавжуд янги омонат турларига жалб қилиш бўйича ташвиқот ва тарғибот ишлари ҳам олиб борилмоқда. Натижада бугунги кунда омонатларга ва депозитларга жалб қилинган жамғармалар миқдори 244 миллион сўмни ташкил этди ёки ўтган йилга нисбатан 125 миллион сўмга ошди.

—Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йилнинг 5 январидаги 8-сонли "Қишлоқ хўжалиги корхоналарини фермер хўжаликларига айлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорининг 4-бандига асосан, яъни, қайта ташкил қилинаётган қишлоқ хўжалиги корхоналари ҳудудида тижорат банкларининг филиалларини ташкил этиш вазифаси топширилган эди. Мазкур қарорнинг ижроси минтақавий филиалда қай тарзда таъминланаяпти?

—Қарор олдимизга катта вазифаларни қўйди. Унга мувофиқ Қизилтепа туманидаги "Ўртачўл" массивида фаолият кўрсатаётган фермер хўжаликларига қулайликлар яратиш мақсадида филиалимизнинг мини банкини очдик. Эндиликда у қизғин ва самарали фаолият кўрсатиб, янги тузилган фермер хўжаликларига намунали хизмат кўрсатиб келмоқда.

Давлат эҳтиёжи учун харид қилинадиган қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ҳисоб-китоб жамғармаси томонидан 2003 йил ғалла ҳосилини етиштириш учун 8 та транш бўйича 1083,3 миллион сўмлик бўнак маблағлари ажратилиб, улардан тўлиқ, мақсадли фойдаланилди. Шундан ғалла ўрим-йиғим компаниясида ғалла ўрими билан банд бўлган тегишли хўжаликларга комбайнчиларнинг иш ҳақи учун 53,1 миллион сўмлик маблағлар ажратилиб, қисқа муддатларда тарқатилиб берилди. Айни кунларда ҳам ғалла етиштирувчи қишлоқ хўжалик корхоналарига етиштирилган ғалла ҳосилининг маблағлари ўз вақтида, акредетив усулда тўлаб борилмоқда.

Суҳбатдош: Рустам ДОСТОН, "Адолат" мухбири.

Янги асарлар

ЎЛИМ БИЛАН ЮЗМА-ЮЗ

ўтмишдан лавҳа

(Давоми. Боши ўтган сонда).

Тилим-тилим бўлган дилим,
Янграганда ноғора.
Сув солганда билинади
Таги тешик тоғора.
Қайлиғидан билиб олиб,
Яна менинг "сирим"ни.
Қассоб каби бўғизлайди,
Шилиб олар теримни.
Отасидек ёки мени
Дўланага боғлайди.
Бир ўқ етар, ёки зимдан
Билдирмай пичоқлайди.
Гулрухсорни алам билан,
Қучоғига босади.
Қўрқитади, келиб мени
Бир дарахтга осади.
Отам ўлди ёв ўқидан,
Онам ўлди оҳида.
Осса осар, ўксик қалбим
Бир дарахтнинг шоҳига.
Алам қилмас, ўлдиргани
Ё уриб, ё осгани.
Алам қилар севгилимни
Қучоғига босгани.
Кўкрагимни захга бериб,
Ётганимдан не фойда?
Бориб айтай у ҳам мендай,
Бир адашган гадойда!
Ё ўлдирар, ё қайтариб
Беражакдир Гулимни.
Йўқса бундай яшагандан
Афзал билиб ўлимни.
У ёш эди, билмас эди,
Нима дея айтишни.
Ҳамда тузган режасидан
Кечиб ортга қайтишни.
Қарасаки ён бағирлаб
Келмоқда қўш йўловчи.
Эшак минган аёл билан,
Милтиқ таққан бир овчи.
Бирдан унга аён бўлди,
Гулрухсорнинг қисмати.
Оқибати мана унга
Бахш этилган исмати.
Таёғини олиб аста,
Изларидан жўнади.
Балки инсоф қилар Ғаюр
Ўлдирмасдан қўнади.
Ё ўлдирса аввал уни
Сўнг қатл этсин аёлни.
Бутлаб бўлмас дарз кетганда
Ҳеч маҳалда сополни.
Демак, Гули севар экан,
Ҳатто этиб жон фидо.
Ишқ қурбони бўлишидан
Асра уни эй худо!
Аслида мен гуноҳкорман,
Мендан ўтди бу кўрлик.
Мени севиб бу кунларга
Қолдингми-а, сен шўрлик?
Кучи етмас Ғаюр билан
Солишмоққа сағирни,
Майли эди бир ўқ билан
Тилкаласа бағирни.
Онасидан ўрганганин
Қуш уяда қилади,
У Ғаюрнинг ниятини
Энди аниқ билади.
Қўшоғизни қўйиб Ғаюр,
Боғлар Гулин дарахтга.
Милтиғини олиб шу пайт,
Ўқ очгай у бадбахтга.
Гули билан шунда бирга,
Қочар ўзга овулга.
Майли кейин дуч келса ҳам
Фалокату довулга.
Ният холис, зимдан келди,
Рўй бермоқда шу ҳолат.
Ана милтиқ, кимсасиз жой,
Йўқдир гувоҳ кафолат.
Сал нарида Гулрухсорни
Ғаюр дарахтга бойлар.
Бу фурсатдан фойдаланиб
Тошпўлат уни пойлар.
—Тўхта дея, у қотилваш,
Аниқ мўлжаллаб отар.
Лек дайди ўқ учиб келиб
Қизнинг кўксига ботар.
—Нима қилдим, қалтирайди,
Хато қилган Тошпўлат.
Иккинчи ўқ энди унга
Таскин бўлолур фақат.
Қўшоғизнинг қўндоғини
Ерга босди аламдан,
Кўкрагини нишон этиб,
Қутулди дарду ғамдан.
Ғаюр тирик қолди, худо,
Эшитганди арзини.
Ўн йил ўтиб, кейин узди
Одамлардан қарзини...

Олимжон БЎРИЕВ.

МУСТАҚИЛЛИК МУЛКИНИНГ МЕЪМОРЛАРИ

Истиқлол бадиалари

(Давоми. Боши 1-бетда).

(Давоми. Боши 1-бетда).

Демоқчиманки, юртимизнинг уч муаззам шаҳрида Амир Темур ҳайкалининг ўрнатилиши—бу ўзбек халқининг ўз қаддини тиклашидан рамзий далолат эди. Президентимиз — Амир Темур қаддини, элу юртимиз, Ватану Миллатимиз қаддини янгидан тиклаган буюк ҳурматларга, эҳтирому таъзимларга лойиқ инсондир.

* * *

Ер юзида қадимий шаҳарлар кўп: Рим, Афина, Дамашқ, Бағдод, Марв, Бухоро. Бу азим шаҳарлар тарихий тараққиёт жараёнида мамлакат ва халқ ҳаётида, унинг тақдирида муҳим ўрин эгаллаган. Улар хусусида улуғ тарихий асарлар юзага келган.

Ана шундай шарафга Самарқанд ҳам муяссар бўлган. Мовароуннаҳр ва Хуросон халқларининг ижтимоий-сиёсий, иқтисодий, маданий, илмий-адабий ҳаётида улуғ аҳамиятга молик бўлган, машриқу мағрибда шуҳрат қозонган Самарқанд қисмати бевосита ҳазрати Соҳибқирон Амир Темур номи билан боғлиқдир. Буюк Соҳибқирон бу азим шаҳарни ўз давлатининг пойтахти қилди, унда буюк қасрлар, олий бинолар бунёд этди, дилкушо боғларни барпо қилди. Етти иқлимнинг мўъжизакор ҳунармандлари, донгдор олимлари, ҳассос меъмор ва муҳандислари, оламга машҳур ориф инсонлари Самарқандни ватан қилдилар, иқтидор ва салоҳиятини бунёдкорлик ишларида намойиш этдилар.

Амир Темур замонида Самарқанд жаҳоннинг энг шуҳратли шаҳарларидан бирига айланди. Илму маърифат, адабиёт ва санъат ривож топди, маданият гуллаб-яшнади, маънавиятнинг мусаффо чашмаларидан улус баҳраманд бўлди, олиму шоирлар, бастакору мусаввирлар, мутасаввуф аҳлию маънавият кишилари буюк Соҳибқироннинг меҳру мурувватзи, салоҳияту донишмандлиги олдида ҳайратга тушдилар, эл-улус эса осойишталик масканида нафас олди, зироат ва тижорат билан шуғулланди, элу юрт обод, рўзғори эса фаровон бўлди.

Темурийлар замонида яшаб ижод этган улуғ бобокалонимиз, ҳазрат Алишер Навоий Амир Темур обод этган Самарқандни афсонавий жаннатларга тенглаштириб: "Самарқандни фирдавсмонанд", яъни жаннатга ўхшаган Самарқанд деб атайди, улуғ шоир тасаввурида Самарқанд бир жаннат бўлса, атрофидаги ариқлар—жаннат ариқларидир. Руди Кўҳак—Зарафшон дарёсининг суви асал билан тенгдир. Бу сув беморни даволайди. Ундан Самарқанд водийси баҳраманд. Пуштаи Кўҳак, яъни, Чўпонота тепалиги жаҳон тилсимотининг хазинасидир. Ундаги ҳатто "ушоқ тош"лар ҳам "лаълу инжу" билан тенгдирлар, деб шундай ёзади улуғ шоиримиз ва мутафаккиримиз Алишер Навоий:

Латофат аро равзадин баҳр анго,
Вале исм улуб Мовароуннаҳр анго.

Оқиб ҳадди шарқида Сайҳун суви,
Бориб ҳатти ғарбида Жайҳун суви.

Бўлиб ҳар еридин жудо наҳрлар,
Ки, ҳар наҳри обод этиб шаҳрлар...

Демак, Амир Темур замонида бугунги Амударё ва Сирдарё оралиғидаги Мовароуннаҳр, яъни Ўзбекистон тупроғи икки улуғ дарёнинг зилоллигидан жаннат диёрига айланганига шак-шубҳа йўқ.

Соҳибқирон ҳазратлари озод ва обод этган қадимий Самарқанднинг истиқлол шарофати туфайли Амир Темур ордени билан тақдирланишининг ўзи улуғ воқеадир.

* * *

Ўзбек халқи Соҳибқирон Амир Темурни ҳеч қачон унутгани йўқ. Совет тузуми даврида уни ёд этиш, барҳаёт руҳини хотирлаш, арвоҳини шод этиш ман қилинган бўлса-да, халқимизнинг қадами Гўри Амирдан узилгани йўқ. У доимо халқимиз юрагида яшади, барҳаёт номи эсланди.

Тоталитар тузум сиёсати халқимизнинг буюк фарзандини унга бегона қилиб кўрсатишга уринди, уни босқинчи, золим, қонхўр деб атади. Шу билан уни халқ кўзига ёмон кўрсатишга уринди. Аммо ниятига етмади. Буюк Истиқлол Амир Темурни яна ўз юртига, яна ўз халқига қайтарди. У бугун Ўзбекистоннинг, ўзбек халқининг шавкатига, ифтихорига айланди.

Дарвоқе, Амир Темур азалдан шундай эди ва шундай бўлиб қолади. Эндиликда унинг шон-шуҳратига, буюк салтанатига, улуғ мамлакатига ҳеч кимса чанг сололмайди.

Ўзбек халқи бор экан, ўзбек тупроғи омон экан буюк Соҳибқирон номи абадий барҳаётдир. Келгуси насллар ўзларининг буюк аждоди қошида таъзимда бўладилар, унинг барҳаёт руҳи покларини шод этадилар.

"Куч—адолатдадир" ҳикматини ўзига шиор этган буюк Соҳибқирон дунёнинг қайси мамлакатига қадам қўймасин, ақлу идрок билан уни забт этмасин, ўша мамлакат халқларини зулму истибдоддан озод этди, ўша давлатларда адолат ўрнатди, адолат самаридан фуқароларни баҳраманд қилди, уларнинг бошини силади, кўнглига йўл топди. Амир Темур ҳазратларига бўлган ҳурматимни "Қутби миллат", "Биз—Темур авлодимиз", "Афросиёб", "Соҳибқирон салтанати ёҳуд халқимиз даҳосининг тимсоли", "Куч—адолатда, билим ва тафаккурда" деган назмий ва насрий асарларимда ифода этдим.

Ўзбек халқи борки, Амир Темур барҳаётдир. Амир Темур борки, ўзбек халқининг довруғи достон. Аҳли жаҳон ўзбек деса Амир Темурни, Амир Темур деса ўзбек халқини англайди.

Соҳибқирон Амир Темур номи Самарқанд билан чамбарчасдир. Ҳазратнинг муқаддас ҳоки Самарқанди азимда, Гўри Амир мақбарасининг азиз ва қутлуғ заминида. Яна аҳли жаҳон Самарқанд деса Амир Темурни, Амир Темур деса Самарқанди азимни тушунади. Зеро, Самарқанд—ўзбекнинг бешиги, Амир Темур эса, ўзбек бешиги бошида турган раҳнамо падардир!

* * *

Амир Низомиддин Алишер Навоий—доно сиёсий арбоб, улуғ мутафаккир олим, ҳассос рассом, зариф мусиқачи, тенги йўқ сўз санъаткори. Маданиятнинг у дахлдор бўлмаган бирон бир соҳасини топиш амримаҳол. Алишер Навоий инсоний фазилатларнинг ҳаммасини ўзида мужассам этган чин инсон эди. У умр бўйи машъала янглиғ ёниб яшади, ҳар бир қадамидан ўчмас из қолдирди. Шоир умрининг сарҳисоби бамисоли чексиз уммонга ўхшайди.

Алишер Навоий адабий фаолияти ўзбек адабиёти учун айниқса, чексиз аҳамиятга эга. Унинг бой адабий меросида икки қутб—икки ҳодиса алоҳида яққол кўзга ташланиб туради. Биринчидан, эски ўзбек тили, ҳукмрон бўлиб келган форс тили сингари инсон тафаккурининг мукаммал воситаси эканлигини кўрсатиб берди. Иккинчидан, бадиий сўз камолотининг гултожи бўлмиш адабиёт XV асрда сўнмаганлигини исботлади, унга ҳаётий куч бағишлади. Адабиётни халқ хизматига чорлади. Шоирнинг ҳар бир ғазали туркий тилли халқлар бебаҳо хазинасининг йирик гавҳаридир. Шу туфайли ўзбек тилида яратилган бадиий асарнинг қиймати борми-йўқми, деган мунозаралар Навоий давридаёқ барҳам топди. Натижада, ўзбек халқи ўз маънавиятини ўз она тили асосига қуриш учун кенг имкониятга эга бўлди.

Гарчи тарихий шарт-шароит шоир салоҳиятини тўла-тўкис намоён этишга дарҳол имкон бермаган, она тили учун узоқ йиллар кураш олиб боришга тўғри келган бўлса-да, бу курашда, барибир, Навоийнинг ижоди доимо ўзбек халқи илғор қисми учун байроқ бўлиб келди. Халқ ҳар доим уни маънавий устози, дўсти ва ҳимоячиси деб билиб, доимо ҳикматли сўзларини тилдан қўймади, ғазалларини меҳр билан куйлади. У яратган қаҳрамонлар—довюрак Фарҳод, бахтсиз Мажнун, соф муҳаббат, садоқат тимсоли бўлмиш Ширин ва Лайли ҳақида янгидан-янги қўшиқлар ижод этди.

Биз Алишер Навоий ижодида икки жиҳатни бир-биридан ажрата билишимиз керак. Уларнинг бири—Навоий ўзидан олдинги адабий жараёндан мерос қилиб олган анъана бўлиб, бу унинг ўз асрининг комил фарзанди даражасига кўтарилишидир. Иккинчиси эса унинг чинакам даҳо сифатида ўзбек адабиёти тарихига қўшган янгиликларидир. Ва ниҳоят, шуни айтиш керакки, Алишер Навоий янги сўз айтмаган тафаккур соҳасининг ўзи йўқ.

Ўрта аср ижтимоий муҳити шарқнинг фалсафий тафаккурини жар ёқасига келтириб қўйди. Навоий эса ҳур фикрнинг жонланишига ҳаётбахш таъсир кўрсатди. Жумладан, у танқидий фикрлаш байроғини баланд кўтарди, халқни барча соҳаларда билимдон бўлишга даъват этди. Маълумки, зодагонлар мафкураси дабдабабозликни талаб этган, сарой аҳли, юқори табақа вакиллари ҳашаматли ҳаётга, ишратга берилган бўлса, шоир одамларни инсоният фаровонлиги йўлида ҳалол ва фидокорона меҳнат қилишга, бу меҳнатни таъна қилмасдан, уни ҳаётий эҳтиёжлар самарасига айлантиришга чақирди.

Ўша даврда меҳнаткашлар оммаси бирон бир ҳуқуққа эга бўлмай, фақат жабр-зулмга маҳкум этиб қўйилган бўлса, Алишер Навоий уларни эҳтирос билан ҳимоя қилиб чиқди. Инсон ҳуқуқларини топташнинг ўзи катта гуноҳ эканлигидан огоҳ қилди. Агар у замонда қонли жиноятлар шунчаки оддий иш саналиб, ҳукмдорлар ҳеч иккиланмай одамларни қатл эттирган бўлса, у чинакам инсонпарварлик ғояларини тарғиб қилди.

Навоий даҳо мутафаккир ва буюк шоир бўлибгина қолмай, айни вақтда сўзнинг том маъносидаги ўз халқини севгувчи комил Инсон. Бундай инсон эса абадий яшашга ҳақли!

Навоий ижоди биз учун бетимсол мактаб. Буюк шоир ўз асарлари билан мангу барҳаёт! Биз уни ўрганмоқдамиз ва кашф қилмоқдамиз. Бинобарин, ўз буюк фарзандининг хотирасини муқаддас сақлаш, унинг адабий меросига чуқур эътиқод қўйиш, сидқидилдан ўрганиш халқимизнинг шарафли иши ва муқаддас бурчидир.Алишер Навоий бизнинг шамсул миллатимиз яъни миллатимизнинг қуёшидир.

* * *

Дейдиларки, киндик қонинг тўкилган тупроқнинг тузи ва у ерда қулоғингга кирган илк калима, атрофингни қуршаган турфа гуллар, дов-дарахтлар, ҳаттоки тошлар ҳам, гўдаклик чоғингда эшитганинг қўшиқ ва ривоятлар бир умр шоир қалбини қуёш мисоли иситиб, ҳарорат бахш этиб туради.

Дейдиларки, дунёга келган хонадонингдаги жамики қувончу ташвишлар шоир қалбини ҳамиша ё шод этиб, ё ларзага солиб туради.

Дейдиларки, илк бор юракни жизиллатган нарса шоир қалбида мангу қолади.

Самарқанддаги Гўри Амир ва Регистонга биринчи дафъа ҳайрат ила термулганимда келажакда шоир бўлишим хаёлимга ҳам келмаган эди.

Самарқанд—менинг Ватаним! Шу заминда униб-ўсдим, ўқидим, не-не воқеа-ҳодисаларни кўрдим, ёш қалбим ила идрок этдим: тантаналар ва суронли воқеалар одамларинингчи—довруғи оламга ёйилган, қарийб бутун ер юзини ларзага солган буюк инсонлар ва ёруғ дунёдан чумоли мисоли яшаб ўтганлар, олийжаноб, саховатли кишилар ва сотқин, қаллоб кимсалар тарихи уч минг йилга бориб тақаладиган бу тарихий шаҳар уларнинг ҳаммасига ўз бағридан жой берган.

Бу юрт, бу халқ тарихини қанчалар чуқур, теран ўрганганим, билганим сари дунёга Амир Темур ва Мирзо Улуғбек, Алишер Навоий ва Хожа Аҳрор Валий, Али Қушчи ва Муҳаммад Ялангтўш каби буюк зотларни, бошқа кўплаб шавкатли инсонларни берган шу халқнинг, шу заминнинг фарзанди эканимдан қалбимдаги ғурур туйғулари жўш ураверади.

Айни чоғда дилимни бир ташвиш, бир хавотир ўртайди: шунчалар буюк, шуҳратдор аждодларим шаънига, озгина бўлса-да, муносиб бўла оламанми? Юрагимда илк бора шеърий мисралар қуйилиб келишининг боиси ана шу ўйлар, ғурур мавжларию хавотир тўлқинлари бўлса, не ажаб!

Ҳар сатри камалакдек товланувчи, ҳар мисрасида оламшумул маъно ва мазмун мужассам, бунинг устига беш ярим асрдан буён қўлдан тушмай эъзозланиб келаётган Алишер Навоийдек шоири бор халқнинг адиби бўлиш ғоят мураккаб ва мушкул.

Мен, ҳар қалай, таваккал қилдим, 1954 йилдан шеърларимни эълон қила бошладим. Шундан бери шеъриятнинг турли жанрларида битилган қирқдан зиёд китобларим чоп этилди, йигирмадан зиёд достон ёздим. Улар орасидан "Афросиёб", "Шарқ камалаги", "Висол ва ҳижрон", "Шарора", "Ватан тупроғи", "Сонетлар", "Ким сокин яшайди Ўзбекистонда" китобларини, "Самар ва Қанд", "Самарқанд ушшоғи", "Ҳайкаллар сўзлайди", "Адашган кема", "Ёшлик замони", "Тожмаҳал", "Ҳасби ҳол" достонларини ва ўттиз ёшга кирмай ёзган Бобур ҳақидаги "Кун ва тун" (1966) достонини алоҳида меҳр билан таъкидлагим келади. Зеро, уларнинг ҳар бири менинг ижодимда муайян босқич бўлиб қолади. Насрий ва публицистик асарлар ёздим, хорижий адиблар асарларини таржима қилдим, маълум муддат адабиётшунослик илми билан машғул бўлдим, натижада филология фанлари номзоди илмий даражасини олиш учун диссертация ҳимоя қилдим. Докторлик диссертацияси ҳақидаги барча ишларимни йиғиштириб қўйиб, ҳазрат Навоий даҳоси билан банд бўлдим.

Бироқ, ижодий фаолиятимнинг асосий йўналишини Алишер Навоийнинг кўп қиррали, мураккаб, қарама-қаршиликларга тўла ижоди ва ҳаётини ўрганишда, таҳлил ҳамда идрок этишда, деб белгиладим. Чунки 1957 йилдан буён Навоийни англашга ўзимни бағишлаган эдим. Уни астойдил мутолаа қилдим.

Биз билан Яқин Шарқни кўп асрлардан бери бирлаштириб келган ва ҳозир ҳам бирлаштираётган ягона дин Ҳиндистондан Атлантика океанигача бўлган бепоён кенгликдаги турли мамлакатлар ва кўплаб халқларнинг маданий мероси, маънавий, илмий ва ўзга соҳалардаги ютуқларининг таг замини, мустаҳкам қўрғонидир. Бу барча халқлар қандайдир рангсиз, ўз қиёфасидан маҳрум, бир хил қолипдаги оммага айланиб қолди, дегани эмас. Мусулмон дини унинг тарихи исботлаб турибди,—демократик йўл тутган. Шунинг учун Осиё, Африка ва Оврўпа халқларининг ҳар бири ўзича, фақат ўзига хос энг яхши ва қимматли нарсаларини умумий маданий ҳаракатга қўшганки, бу ўрта асрлардаги Буюк Шарқ маданиятининг олмос каби товланувчи сонсиз қирраларини ташкил этади.

Агар ҳар бир халқ, айтайлик, мусулмон олами сингари ўзининг тилини, тарихий йўлини, ақлбовар қилмас эпосларини, илмини йўқотиб, ягона мафкура байроғи остида қуруқ иқтисодий ва моддий масалалар билан машғул бўлиб қолмаганида, бу ютуқлар ҳадсиз-ҳисобсиз бўлиши тайин ва шубҳасиз эди. Ҳар бир халқ маданияти орасидан фақат маънавият ва ўзига хосликкина ўша халқни, демакки, бутун инсониятни охир-оқибат энг баланд иқтисодий чўққиларга элта олади. Бугунги дунё харитасига кўз югуртириб хаёл отимиз жиловини бўшатсак бу фикрнинг нечоғли тўғри эканлигига имон келтирамиз.

Шунинг учун бизнинг мамлакатимизда, бошқа жойларда ҳам, Мустақиллик деб юритилаётган ҳаракат барча халқларнинг маънавияти ва маданиятини айнан мана шу йўсинда қайта тиклашга олиб бормоқда, кенг йўл очилмоқда, ер юзидаги истаган халқ билан турлича алоқалар ўрнатиш учун уларга кенг имконият, нурли истиқбол яратилмоқда, илгари "ёпиқ жамият" деб аталган бизнинг эшикларимиз ҳам энди кенг очилмоқда.

Тўғри, араб ёзувчилари билан алоқаларимиз илгари ҳам ёмон эмасди. Аммо бир неча араб адибларининг китобларини ўз тилимизда нашр этганмиз. У асарларнинг бадиияти эмас, мафкураси бизнинг мавжуд мафкурамизга нечоғли тўғри келиш ёки тўғри келмаслиги биринчи ўринда турар, ана шу нуқтаи назар масалани ҳал қилар эди. Истиқлол замонаси бундай қарашлар барҳам топишига умид боғлаш имконини бермоқда.

Энди—Мустақиллик шароити маданий алоқаларимизнинг янги шаклларини топиш ва бундан кейин бу эзгу ниятни изчил ривожлантириш йўлларини қидириш учун энг қулай давр, деб ўйлайман. Ранг-баранг араб мамлакатларининг барча ёзувчилари ва маданият арбобларига мана шу даъват ила мурожаат қилишни истар эдим.

1991 йилда биз Алишер Навоий таваллудининг 550, 2001 йилда эса 560 йиллигини нишонладик. Ушбу юбилейлар ҳам мутлақо янгича руҳда ўтди. Бу Ҳурлик байрами эди. Шу боис улуғ аждодимиз—Мирзо Улуғбек тилидан айтилган қуйидаги мисралар ёдимга тушади:

Маърифат чироғи ёнган Ватанда,
Жаҳолат тунида қолмагай банди.

Мен гарчи Алишер Навоийнинг болалик, ўсмирлик, ёшлик йилларини, Самарқандда кечган даврини, унинг Ҳиротда шоир ва давлат арбоби тарзидаги фаолиятини акс эттиришга интилиб, қирқ минг мисрадан иборат шеърий "Навоийнома" чоркитобини ёзган бўлсам-да, табаррук тупроқнинг бу буюк фарзандига нисбатан қизиқиш ҳамда ҳавасим сира сўнгани йўқ, бир умр сўнмаяжак. Бу асаримни ўша улуғ зот номи билан "Навоийнома" деб атадим. Кейин буюк шоиримизнинг пири муршиди Хожа Аҳрор Валий ҳазратлари ҳақида "Ҳайрату-л-Аҳрор" ("Аҳрор ҳайратлари") достонини ёзиб, унда ҳам улуғ устоз Алишер Навоий тимсолини яратиб, "Навоийнома"-га бешинчи достон қилиб қўшдим ва уни "Янги Хамса" деб атадим. Бу улкан асар ҳазрати Алишер Навоийга бўлган меҳру муҳаббатим рамзи бўлса, ажабмас. Қарийб 50 минг мисрадан иборат "Янги Хамса" Навоий ҳақидаги "панж ганж"дир.

Шахсан ўзимнинг, жуда кўп ижодий ниятларимнинг рўёбга чиқиши борасида Истиқлолга катта умид билан кўз тикаётганимнинг асл боиси мана шунда. Мустақиллик зафарномаси бўлмиш "Ўзбекнома" китобим улуғ мақсадимнинг рўёбга чиқишининг яна бир нишонасидир.

Мустақиллик йилларида зўр қувонч ва комил ишонч билан Истиқлол бадиаларини битдим. Ўн икки йил мобайнида юзга яқин публицистик асарларим вақтли матбуотда эълон қилинди. Озодлик қуллиёти бўлмиш бу асарларимни яхши ният, улуғ орзу, комил мақсад билан "Навоий Ватани" деб атадим. Истиқлол бадиалари—менинг шеърга сиғмаган гапларим, ўй ва фикрларим, орзу ва хаёлларим, элимга байрам туҳфаси бўлсин!

Ҳа, Ҳуррият, бу—менинг миллионлаб юртдошларим учун ёрқин ва қувончли нур. Бу нур одамлар дилидаги энг эзгу ниятларнинг, ўй ва орзуларнинг юзага чиқишига, амалга ошишига умид боғлаш учун тўла асос беради.

Яна, менинг назаримда, Мустақиллик Буюк Шарқ маданиятининг қайтадан қад ростлаши учун ёрдам беради, иншооллоҳ!

Барот БОЙҚОБИЛОВ,
Ўзбекистон халқ шоири,
Алишер Навоий номидаги
Ўзбекистон Давлат мукофоти соҳиби.

2003 йил—"Обод маҳалла йили"

ИСТИҚБОЛИМИЗ ЙЎЛИДАГИ ҲАМКОРЛИК

Тарихий манбаларда бизнинг ҳудудимизда маҳаллаларнинг пайдо бўлган даврларини бир неча минг йиллар билан боғлашади. "Авесто"-да ҳам, ундан олдинги ва кейинги асрларда ҳам маҳаллалар мавжудлиги қайд этилади. Демак, маҳалла тушунчаси бизнинг қадимги аждодларимиз—ота-боболаримиз яшаш тарзи билан боғлиқдир.

Дунёда муқаддас тушунчалар кўп. Ана шуларга Ватан, Халқ ва Миллат тушунчаларини ҳам киритишган. Бу учликнинг асоси Оила, Мактаб ва Маҳаллада мужассам бўлади. Биз оилада дунёга келамиз. Маҳаллада яшаб, мактабда тарбия топамиз. Демак, оила ҳам, мактаб ҳам, маҳалла ҳам муқаддаслик тимсолини ўзида ифода этади.

Бундан ўн йил олдин халқ таълими вазирлиги ташаббуси билан 20га яқин вазирлик ва қўмиталар ҳамкорлигида ишлаб чиқилган "Оила, мактаб ва маҳалла" концепцияси айни мушоҳадаларимизнинг асосини ташкил этади. Худди шундай Халқ таълими вазирлиги билан ҳамкорликда яратилган "Сув ва болалар" дастури ҳам ниҳоятда қимматлидир. Қадим-қадимдан ота-боболаримиз сувга муқаддас тимсол бериб, унинг ҳар бир қатрасини қадрлаб, сув тежамкорлигига эътиборни қаратиб келганлар. Хонадон ва маҳаллаларда сувнинг исрофгарчилигига йўл қўйилмаган. Бизнинг шароитимизда ҳам сувнинг қадри, ўрни жуда муҳим. Сув—ҳаёт омили, уни исроф қилмаслигимиз зарур. Маҳаллаларимизда сувга бўлган муносабатни тубдан ўзгартириш лозим. Сувнинг томчиси ҳам сув. Ҳамкорликдаги яна бир муҳим иш бу—"Вояга етмаган ёшлар ўртасида жиноятчиликнинг олдини олиш тўғрисида"ги дастурдир. Бу борадаги ишлар ҳам айнан маҳалла ва ҳуқуқ-тартибот идоралари билан ўзаро ҳамкорликда амалга оширилаётир. Шу боисдан ҳам ҳозирда ҳар бир маҳаллада ёшлар билан ишлаш бўлимлари ташкил этилган. Ёшлар бугунимиз ва нурли келажагимиз, улар тақдири билан шуғулланиш эса, энг долзарб ва муҳим масалалар сирасига киради.

"Обод маҳалла йили" доирасида олиб борилаётган ишларда "Оила, мактаб ва маҳалла" концепциясига таяниб иш кўрилаётганлиги яна яхши бўлаётир. Республикамиз мактабларида маҳаллалар билан ҳамкорликда амалга оширилаётган тадбирлар, бу фикрларимиз исботи десак бўлади. Муқаддас туйғуларга омухта ишлар барча вазирлик ва қўмиталар, давлат ва нодавлат ташкилотларда, ўзаро ҳамкорлик асосида йўлга қўйилаётгани ва бу ишларнинг самараси таъсирчан, фойдали бўлаётгани ҳақида республика Оқсоқоллар Кенгаши ва "Маҳалла" ҳайрия жамғармасининг раиси Аъзамжон Гадойбоев, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги дин ишлари бўйича қўмита раисининг ўринбосари Салимхожи Менгликулов, Халқ таълими вазири Рисбой Жўраевлар тўлқинланиб гапирдилар.

—Оллоҳ таолонинг қудратига ҳеч ким шак келтира олмайди,—дейди Салимхожи Менгликулов.—У дунё—бу дунёнинг Эгаси. 18 минг оламни бор қилган, айниқса, Одамни шулар ичида энг азизу мукаррам қилиб яратган Тангри Таолодир. Қудрат ҳам, меҳр-шафқат ҳам фақат Ундан. Бир манбада айтиладики, сўқир туғилган фарзандга онаизорнинг илтижоси туфайли, унинг нолаи-зорини эшитган Эгам бу фоний дунёни кўришликдек бахтни бахшида этибди. Бироқ, не кўргиликки, ҳаётий сабаблар туфайли у фарзанд яна кўрмайдиган бўлиб қолади. Оллоҳ таоло ато этган илмнинг мўъжизасини қарангки, онаизор кўз шифокорига учрашибди. Уни обдан ўрганган шифокор: "Кўзни очишнинг ягона йўли бор, у ҳам бўлса бошқа бир яқин кишисининг кўзини жарроҳлик йўли билан унга ўрнатиш керак бўлади",—дебди.

—Розиман, ўз кўзларимни фарзандимга бераман,—дебди онаизор.

Оллоҳ таоло инъом этган илм соҳиби бу ишни уддалабди. Фарзанд яна ёруғ оламни кўришдек бахтга муяссар бўлибди. Бироқ, муштипар онасини кўзсиз кўриб, додлаб юборибди ва:

—Менга онам кўзининг кераги йўқ. Ўзларига қайтариб беринглар,—дебди у.

Она рози бўлмабди. Улар қирқ кеча кундуз Оллоҳ таологa илтижо қилиб ёлворибдилар. Охири уларнинг оҳи Эгамга етиб борибди. Улар бомдод намозига саждага бош қўйганларида, бир фурсат ўзларидан кетибдилар. Бир вақт ғойибдан нидо келибди: "Турינглар, менинг қудратимдан қувонинглар, шукур айтинглар", деган садо келибди. Она ва бола ўзларига келишганда ҳар иккаласининг ҳам кўзлари оловдек ёниб турганмиш.

Мана, иймон. Мана эътиқод ва Оллоҳ таолога бўлган ишонч самараси. Ислом дини одамларни фақат ва фақат эзгулик ишларига, тинч осуда ва аҳил бўлиб яшашликка даъват этади. Юртга содиқлик, ота-она ва устозларга ҳурмат кўрсатишлик, одоб-аҳлоқли ва илмлик бўлишликка, ноҳақ зулм ўтказмаслик, бировни ҳаққига хиёнат қилмаслик, ҳалолдан топиб, ҳаромдан йироқ бўлишликка, она табиатни ардоқлашга ўргатади. Ислом динининг бундай олижаноб тарбиясидан қанча ўргансак, шунчалик наф кўрамиз ва шу билан бирга Оллоҳнинг рушду ҳидоят йўлига кириб, савобга дахлдор бўламиз. Мусулмончиликда Худонинг берган неъматларига бандаси шукур қилиши ва уларни ошиқча, беҳуда исроф қилмаслиги буюрилади. Биз, тўй, маросим ва маъракаларни меъёрида ўтказиш ҳақида Ўзбекистон мусулмонлар идорасининг фатвосини эълон қилдик. Уни плакат шаклида жойларга юбордик ва "Ислом нури", "Маҳалла", "Оқшом" ва бошқа бир қатор газеталарда, "Ҳидоят сари" журналида эълон қилдирганимиз ҳам яхши бўлди.

"Маҳалла" жамғармаси билан тузилган яна бир ҳамкорлик режасига мувофиқ ҳолда маҳалла оқсоқоллари, котиблар ва айрим фаолларини махсус курсларда ўқитдик. Бу ишда Тошкент Ислом университетининг домлалари яқиндан ёрдам бердилар. Ислом дини қоидаларига мувофиқ тўй, маъракаларни қандай ўтказиш йўллари ҳақида тавсиялар бердик. Бу борадаги ишлар яна давом этиб турибди,— дейди Салимхожи Менгликулов.

—Демократик-ҳуқуқий давлат қуриш борабарида бозор муносабатларига ҳам ўтиб бораяпмиз,—дейди республика халқ таълими вазири Рисбой Ҳайдарович. —Бироқ, биз шўровий боқимандалик кайфиятидан ҳануз қутилолмаётганга ўхшаймиз. Бу ўтиш давридаги қийинчилик таълим тизимида ҳам мавжуд. Ҳозир мактабларимизда фақат фидойи ўқитувчи ва мураббийлар қолишган. Айниқса баъзи бир ота-оналар фарзандларини бойлик орттириш дардида мактабга юборишмайди. Бу билан ўзларини ҳам, болаларини ҳам бозорга ураётганлар бор. Биз бундай ҳолатларни айнан ҳамкорликда ишлаб чиқилган "Оила, мактаб ва маҳалла" концепцияси асосидаги ишларимизда тўғри йўлга қўяётирмиз. Шу ўринда бир ҳақиқатни айтмоқчиман. Болани она туққани билан у ўз оналик вазифасини ўтамаса, бундай ҳолатда бола тарбияси билан жамият шуғулланади. Қонунларимиз нотўғри йўлга кирган ота-оналарни ҳам керак бўлганида тўғри йўлга бошлайди. Бунинг учун ҳуқуқ-тартибот идоралари, маҳалла фаоллари, маънавий-маърифий соҳа ходимлари билан ҳамкорликдаги ишлар ижобий натижалар бераяпти. Шунинг учун "Обод маҳалла йили" давлат дастури доирасида ҳамкорликдаги тадбирларимизни биргаликда ўтказиб келаётирмиз. Биргина "Спортимиз келажаги", "Маҳалла паҳлавонлари" каби мусобақаларнинг ўзида 2,5 миллиондан ортиқ ёшлар иштирок этишмоқда. Болалар спортига бўлган қизиқиш эса янада ортиб бораётир. Ҳозирда халқ таълими вазирлиги мамлакатимиздаги барча давлат ва нодавлат ташкилотлари билан ҳамкорликда иш олиб бормоқда. Чунки Республикамизда таълим тизими давлатнинг устувор сиёсати даражасига кўтарилди. Кадрлар тайёрлаш миллий дастурида белгилаб берилган вазифалар фикримни тасдиқлайди, албатта. Ҳамкорлигимиз ўлароқ, бугун маҳаллага "педогог-психолог-тарбиячи"ларимиз кириб борди. Мамлакатимиз бўйича беш мингдан ортиқ, биргина Тошкент шаҳрининг ўзидаги маҳаллаларда 400 дан ортиқ тарбиячилар фаолият кўрсатиб турибди. Фарзандларимиз фақат ота-оналарнинг эмас, балки юртнинг—жамиятимизнинг ҳам фарзандларидир.

—Яқинда бир мактабда "Оила, мактаб ва маҳалла" концепцияси асосида ташкил этилган тадбирда иштирок этдим,—дейди республика Оқсоқоллар Кенгаши ва "Маҳалла" ҳайрия жамғармаси бошқарувининг раиси Аъзамжон Гадойбоев. —Мен тадбирнинг барча тафсилотларини сўзлаб беришдан йироқман, албатта. Бироқ, бир саҳнавий кўриниш йиғилганларда катта таассурот қолдирди. Қаранг-ки, бир она ўзини бозорга уради. Ёлғиз боласини ҳам мактабга юбормай, савдога жалб этади. Ўқитувчиси боланинг онасига учрашиб умумтаълим мажбурлигини айтиб: "Мана, икки йилдирки болангизни тез-тез мактабдан олиб қоладиган бўлдингиз. Ахир, фарзандингизни саводсиз бўлиб қолишига сиз сабабчи бўлиб қолаяпсиз. Эртага кеч бўлади. Кейинги пушаймонлик қимматга тушиб қолиши мумкин",—дейди.

—"Болани туққан менман. Унинг келажаги билан ҳам ўзим шуғулланаман. Бу йил мактабни битириб олса, шундай, пулларим ҳисобига ўқишни зўрига киритиб қўяман, уни",— жавоб қилади она.

"Болангиз яна икки йил ўқиши керакку?"—дейди ўқитувчи.

"Сен ўзи нечанчи синфда ўқийсан?"—сўрайди онаси қизидан.

"Ойижон, еттинчида ўқийман",—дейди қизи.

"Э, барибир ҳам мактаб ремонтига десаларинг ҳам, саёҳатга десаларинг ҳам қанча сўрасаларинг жарақлатиб пулини бериб турибманку, буёғига яна нима дейсизлар ўзи?",—дейди дағ-дағa билан она.

"Болангизни мактабга юбормасангиз, маҳаллага мурожаат қиламан",—дейди ўқитувчи.

"Бор, қаёққа борсанг боравер!",—дейди виқорлик билан она.

Хуллас, ўқитувчи маҳаллага мурожаат қилади. Онани маҳаллага чақиришади. Ана шу ерда она ўз шаштидан қайтиб, хато қилаётганини тушунади. Бу саҳнавий талқин бўлса-да, аммо ҳаётийдир. Маҳалланинг обрў эътибори эса кундан кунга ортгандан ортиб бораётир. Бугун маҳалла ҳар бир хонадонга, ҳар бир кишининг қалбигагина эмас, барча-барча ташкилотларга ҳам кириб борди. Ҳозир маҳаллани қўлидан келмайдиган ишни ўзи йўқ. Ҳашарларимиз орқали ободончилик ишларини йўлга қўяпмиз. Бу йил март ойида ўтказилган бир кунлик умумхалқ ҳашарининг ўзидан 400 миллион сўмлик маблағ маҳаллалар ҳисобига ўтказилди. Маҳалла одамни дунёга келадиган жойи. Унда қадриятлар яшайди. Аслида мактаблар ҳам, маҳаллалар ҳудудида жойлашган. Бизнинг мактаблар билан алоқамиз ҳар икки соҳа учун ҳам мақбул ва ижобий натижалар беради. Шу жиҳатдан "Оила, мактаб ва маҳалла" концепциясида белгиланган вазифаларнинг деярли ҳаммаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан қабул қилинган "Обод маҳалла йили" давлат дастурида ўз ифодасини топган. Ҳамкорликдаги ўнлаб танловларимиз ҳам таълим соҳаси билан ўзаро келишилган ҳолда олиб борилади.

Ҳа, дарҳақиқат, ўтаётган йилимиз тарихимиз саҳифасида албатта ўчмас из қолдиради. Бу борада ўзаро ҳамкорликда олиб борилаётган юқоридаги ишларнинг самараси ниҳоятда катта бўлишига ишончимиз комил.

Абдулҳамид ҲАБИБУЛЛАЕВ,
доцент.
Халқ таълими аълочиси.

Шу кунларда маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи корхоналар, иш юритувчиларининг диққат-эътибори жорий йил сентябрь ойининг биринчи ўн кунлигида "Ўзэкспо" марказида ўтказиладиган кўргазмага тайёргарлик ишлари боришига қаратилган. Марказда бир вақтнинг ўзида иккита: босмахона, нашриёт ишлари ва рекламалар бўйича "O'ZBEKinPRINT"ҳамда картон қутилар, буюм ўрашга ишлатиладиган қоғоз картонлар ва ёрлиқлар тайёрлайдиган "O'ZUPACK"нинг кўргазмалари очилиши кутилмоқда.

ЯНГИ КЎРГАЗМА

Мазкур кўргазма мамлакатимиз мустақиллигининг шонли 12 йиллигига бағишланган бўлиб, у Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги, Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар агентлиги ҳамда Ўзбекистондаги Россия элчихонасининг расмий ташаббуси ва қўллаб-қувватлаши билан ташкил этилмоқда. Кўргазма мамлакатимизда бешинчи марта ўтказилаётганлиги боис, уни анъанавий тадбирлардан бири дейиш мумкин.

Эътиборли жойи шундаки, кўргазмада шу соҳада фаолият юритаётган республикамиздаги 30 дан ортиқ, шунингдек, хорижий мамлакатларнинг 20 тадан зиёд етакчи компаниялари иштирок этади. Унда босмахонанинг асосий ишлаб чиқариш қисмини ташкил этувчи энг янги жиҳозлар ва технологиялар ҳамда фан-техника ютуқлари асосида замонавий тарзда модернизациялаштиришда қўлланиладиган материаллар, нашриёт фаолиятига доир қўлланмалар ва рекламалар, шунингдек турли ёрлиқлар, ҳар хил буюмлар, қутиларни ўрашда кенг фойдаланадиган картон маҳсулотлари намойиш этилади.

"O'ZBEKinPRINT"ва "O'ZUPACK" кўргазманинг нечоғли қизиқарли ва ишчанлик вазиятида ўтиши унда иштирок этувчилар рўйҳатидан ҳам англашилиб турибди. Бундай қўшма корхона ва компаниялар сирасига: "Гротекс", "Растр" қўшма корхоналарини, шунингдек "Давлат Белгиси" ДИБ, Олмониянинг "Итрако", Куриянинг "Корус", "Кварс" АЖ, Лихтенштейннинг "Лисов АГ", Японияниг "Ям Интернейшнл", Россиянинг "Внешмальтиграф" ЁАЖ ва бошқа қатор хорижий корхоналарни киритишимиз мумкин.

Ҳеч шубҳа йўқки, юртимизда бу соҳада яқинда ўтказиладиган халқаро аҳамиятга эга бу нуфузли кўргазма яқин келажакда мамлакатимизда полиграфия соҳасини жаҳон андозалари даражасида ривожланиши билан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар экспорт салоҳиятини оширши ҳамда республикамизга чет эл инвестициясини янада кўпроқ жалб этилишида муҳим аҳамият касб этади.

Холмирза МАТКАРИМОВ.

—Боболар касбини эъзозлаганлар кам бўлмайди, болаларим.

Солиқ-иқтисодиёт таянчи

ФОЙДАДАН ХОЛИ БЎЛМАЙДИ

Иқтисод: бу тушунча замирида кичик бир оиладан тортиб, улкан бир мамлакатнинг ички аҳволи, халқининг яшаш тарзи, ҳаттоки, орзу истаги мужассам. Зеро, ҳеч бир нарса моддий манбасиз ривожланмаган. Бошқачасига айтганда бўш қоп тик турмаганидек ҳар қандай мамлакат ҳам солиқ тизимидан келадиган мажбурий, айни пайтда азалий тўловларга таянади. Шу тарзда жамиятнинг давлат инфратузилмаси билан боғлиқ жабҳалар қўллаб-қувватланади. Яъни, мaориф, медицина, халқни ижтимоий ҳимоялаш, ички ва ташқи стратегия билан боғлиқ қатор соҳалар бевосита давлат таъминотида фаолият кўрсатади. Бироқ минг афсуски буни ҳамма ҳам тушунавермайди. Қонун талаблари асосидаги бюджетнинг мажбурий тўловларидан бош тортади. Тўлайдиган солиқ фоизи ўзи учун ҳам зарур бўлган жабҳаларнинг ривожлантиришга сарфланишини тасаввур ҳам қилаолмайди. Оқибатда бундай фуқароларга нисбатан амалдаги қонунларга мувофиқ чора кўришга тўғри келади.

Шукрки кейинги йилларда бу соҳадаги ишларда жонланиш сезилмоқда. Энг муҳими солиқ тўловчиларнинг ҳуқуқий онги ва тушунчаси ортиб бораяпти. Бу борада олиб бораётган амалий ишларимиз натижасида белгиланган башорат кўрсаткичларимизни ортиғи билан бажаришга муваффақ бўлаяпмиз. Мана, биргина шу йилнинг биринчи чорагининг ўзидаёқ солиқ инспекциямиз томонидан кўзда тутилган 802842 минг сўм ўрнига 803060 минг сўм ёки 218 минг сўм ортиқ мажбурий тўлов ундирилди. Ёки бу кўрсаткич ўтган йилнинг шу давридаги тушумга нисбатан 217201 минг сўмга кўпайди. Бу кўрсаткич туманимиз бўйича умумий тушумнинг ундирилиши юз фоизга таъминланганлигини кўрсатсада, бироқ 5 манба—фойда солиғи, қиймат солиғи, жисмоний шахслардан ундириладиган ер солиғи, сув солиғи, экология солиғининг башорат кўрсаткичлари меъёрига етмади. Хўш, нега? Чунки кўпгина ташкилотлар, хусусан, қурилиш корхоналарининг буюртмачилари томонидан (асосий ишлар Тошкент шаҳрида бажарилгани учун) қилинган ишларнинг ўз вақтида молиялаштирилмагани бунга сабаб бўлди.

Натижада Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йилнинг 8 ноябридаги "Муддатида тўланмаган солиқлар ва бюджетга мажбурий тўловлар бўйича боқимандани қарздор корхона ва ташкилотларнинг мол-мулкига қаратиш тартиби тўғрисида"ги қарорига асосан туманимиздаги бир қатор қарздор корхоналар мулкидан 146300 минг сўмлик маблағ ундирилди. Яна 9 та қарздор корхонанинг бюджет қарзларини юқоридаги қарор бўйича ундириш мақсадида вилоят судига даъво аризаси киритилди. Мазкур даъволаримизнинг 7 таси бизнинг фойдамизга ҳал этиб берилди. Қолганлари устида суд жараёнлари давом этмоқда. Умуман суд қарорига асосан 34700,0 минг сўмлик мол-мулк сотилиб, бюджетга ундирилди.

Кези келганда шуни алоҳида таъкидлашни истардим: баъзи жисмоний ва юридик шахслар фаолиятлари давомида негадир текшириш ўтказилгунга қадар ёки кундан кунга ўсиб бораётган қарзларини ундириш борасидаги талабномалар юборилмагунча ўзларини бемалолхўжалардай тутишади. Гўёки бундай талаб йўқдек. Қўйиб берилса, ҳеч ким уларга солиқ ҳақида оғиз очмаса, аммо бунга қонун йўл қўймаслиги, ҳар ерда тош-торози борлиги аёнку!

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1998 йил 4 февралдаги "Ҳисоб-китоблар механизмини такомиллаштириш ва Республика ҳамда маҳаллий бюджетга тўловлар тушумини рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармонининг ижроси юзасидан ҳам бир қатор текширишларни амалга ошириб, қонун бузилиш ҳолатлари бўйича 9827,5 минг сўм қўшимча солиқ ва молиявий жарималар ундирдик. Бундай ҳоллар айрим фуқароларимиз, айниқса жисмоний ва юридик шахсларнинг лоқайдлиги натижасида содир бўлаётганлиги афсусланарлидир. Халқимизда "Бирники мингга, мингники туманга", деб бежиз айтилмаган. Солиқ—иқтисодиёт таянчи шундай экан, ҳамма ўз фуқаролик бурчини холис адо этиб, солиқ тўловларини ўз вақтида тўласа фойдадан холи бўлмайди.

Шавкат АТАЕВ,
Паркент туман Давлат солиқ инспекцияси бошлиғи.

ҚАҲ-ҚАҲА

Эр:—Сочингни калта қилишингни истамайман.
Хотин:—Шунақами? Сен сочинг тўкилганда менинг розилигимни сўраганмидинг?

***

Эр пешонасида қизил доғ билан уйга келипти.
—Лаб бўёғи-ку!—деди хотин дарғазаб бўлиб.
—Йўғ-е, қон...Машинам аварияга учради. Бошимни рулга уриб олдим.
—Ундоқ бўлса, бахтинг бор экан...

***

Полиция идорасида ўғридан сўрашди:
—Сиз нега доимо уйингизга яқин жойдаги хонадонларга ўғирликка тушасиз?
—Ҳозирги нозик замонда уйингни анча вақтга ташлаб кетиб бўладими? Эҳтиёт бўлган яхши-да...

***

Кондуктор онага деди:
—Болага ҳам билет олинг. У олти ёшдан ошган экан.
—Бу тўғри эмас, эрга текканимга энди уч йил бўлди.
—Хоним, мен бор-йўғи кондукторман, гуноҳларингизни тафтиш қиладиган судья эмасман.

***

Сочлари тўкилиб кетган одам қуюқ сочли оғайнисига деди:
—Ҳар ҳолда, менинг ўзимга яраша устунликларим бор. Масалан, аёл киши билан учрашувга бориш олдидан галстугимни тузатаман, холос.

***

Бошлиқ ёш ходимасига танбеҳ беряпти:
—Сиз ҳар куни кеч қоласиз. Наҳотки, уйғотадиган соатингиз йўқ?
—Соатим бор, лекин у ҳамиша ухлаб ётганимда жиринглайди.

***

Имтиҳонда ўқитувчи абитуриентдан сўрайди:
—Сиз неча хил балиқни биласиз?
—Икки хилини—пишган ва хом балиқни.

***

Полиция хонасига келган киши деди:
—Хотинимни йўқотиб қўйдим.
—Хотинингизнинг белгиларини манави қоғозга ёзиб беринг.
—Яхши. Лекин битта илтимосим бор—хотиним топилгандан кейин унга кўрсатмайсиз...

***

—Жаноби доктор, овқатдан олдин юз грамм арoқ ичиш соғлиққа зарарми?
—Йўқ, албатта. Фақат кунига ўн марта овқатланмаслик керак.

Эълон

«Адолат» газетаси таҳририяти жамоа аъзоларининг гувоҳномалари янгисига алмаштирилиши муносабати билан эскилари бекор қилинганлигини маълум қилади.

Ким қилмагай...

Шум қисмат уни овлоқ, бегона жойда эмас ўз уйининг рўпарасида пойлаб турган экан. Машинани дарвоза қаршисида тўхтатиб эшикни очгани ҳамоно қўшотардан биринчи ўқ гумбирлаб отилди. Маъруф гандираклаб машинага суяниб қолди. Сўнг қаршисида милтиқ кўтариб турган қотилни кўриб у томонга шашт билан қадам босди. "Мени тутиб олмоқчи", деб ўйлади қотил ва шоша-пиша иккинчи маротаба тепкини босди. Бу гал ўқ Маъруфнинг юзига келиб тегди. Ва у дод солганча ерга гурсиллаб қулади.

ХАЗИНАБОНГА АТАЛГАН ЎҚ

ёки Пойариқ туман халқ таълими бўлимидаги юлғичлик, қаллоблик ва талон-торожликларнинг изини йўқотиш мақсадида амалга оширилган қотиллик хусусида.

Қўли қонга беланган қотил мудҳиш жиноятни киприк қоқмай совуққонлик билан бажарган бўлса-да қочиб кетишга улгуролмади. Кетма-кет отилган ўқ овозларини эшитиб ташқарига югуриб чиққан қўшнилар бир зумда уни тутиб қўл- оёғини боғлаб қўйишди.Ўша дамда ўғлининг совуб бораётган жасади олдида алам ва ғазабга тўлган отанинг қотилдан эшитганлари шу бўлди:

Мени ўлдирманглар йўқса милтиқнинг эгаларидан хабар топмай қоласизлар...

Ҳайҳот милтиқнинг эгалари ким бўлди?Наҳотки қотил ёлланган бўлса? Туман халқ таълими бўлимида оддий хазинабон бўлиб ишлаган Маъруф Ибрагимовни қайси гуноҳлари учун отиб қўйишди? Жиноят олдиндан режалаштирилган бўлса, унинг иштирокчилари кимлар?

Тезкор гуруҳ рўй берган мудҳиш жиноят сабабларини аниқлашга киришди-ю, қотилга милтиқ тутқазиб уни одам ўлдиришга кўндирган кимсалар бирин-кетин қўлга олинди.Узоқ давом этган тергов ва суд жараёнларида суйиқасднинг асл сабаблари буткул ойдинлашди...

Пойариқ туман халқ таълими бўлимида хазинабон бўлиб ишлаган Маъруф Ибрагимов ўзига анчайин ишонган, тақдирини хавф-хатарга қўйиб бўлса-да таваккал қилишдан қўрқмайдиган йигит бўлиб чиқди. Қараса хазинада таълим эҳтиёжлари , ўқитувчи, тарбиячиларнинг маошлари учун тўланадиган пул бисёр. Наҳотки ундан фойдаланиб қолишнинг иложи бўлмаса? Лоақал бир қисмини ўзлаштиришга, чўнтагига урса шоҳона ҳаёт кечириши мумкин-ку.

Мумкин,— деди хазинабоннинг ширин режаларини маъқуллаган туман халқ таълими бўлимининг бош ҳисобчиси Қобил Мардиев. — Аммо бунинг учун бирга ҳаракат қилишимиз ва орамиздан қил ҳам ўтмаслиги керак.

Икковлон қўл ташлашди ва шу кундан эътиборан топганларини бирга баҳам кўрадиган, бир-бирларини айбларини яширадиган бўлишди.

Бош ҳисобчи тумандаги 40 - ўрта мактаб директори Ялғош Қўчқоров номига 2002 йил 24 июнь куни 620-сонли касса чиқим ордерини туздириб 938 минг 433 сўм пулни ўқитувчиларга маош сифатида тарқатиш учун имзо чекади. Сўнгра директорни хазинабон Маъруф Ибрагимовга йўллайди. Хазинабон эса пул хазинага келиб тушган заҳоти биринчи навбатда тўлашини айтиб директорни авраиди ва у маблағни олмасада, олинди деб чиқим ундиришга қўл қўйдиради. Ордерни хазинабонда қолдириб кетган директор ваъда қилинган кунда яна келиб пулни сўраганида унга ордер йўқолган деган жавобни айтишди.

—Ҳечқиси йўқ , мана сизга янги чиқиш ордери, деди бош ҳисобчи Қобил Мардиев. Қўл қўйинг-у пулни олиб кетаверинг.

Директор иши битганидан енгил тортиб пулни олиб жўнади. Аммо у ўзи қўл қўйган ва "йўқолиб қолди" деган ордер билан хазина аллақачон таланганидан бехабар эди.Бош ҳисобчи ва хазинабон муваффақиятдан руҳланиб янги режа туза бошлашди.

Кўп ўтмай тумандаги "Ғунча" мактабгача тарбия муассасаси мудираси Зебо Абдураҳмонова номига 315 минг 568 сўм ва 161 минг 385 сўмлик иккита чиқим ордери ёзилиб, "пул йўқ, бўлган заҳоти тўлаймиз" деган уйдирмалар билан қўл қўйдириб олишади. Аммо мудира эртасига ҳам индинига ҳам бу пулларни ололмай юради.

Худди шу йўл билан " Нафис" мактабгача тарбия маскани раҳбари Муборак Жонқобилова номига 2002 йилнинг июнь, август, октябрь ойларида рақамсиз чиқим ордерлари тузилиб жами 1 миллион 192 минг 383 сўм маблағ ўзлаштириш йўли билан талон-торож қилишди.

Текин пул оқиб келаётган бўлса жиноят ҳиди келиб турган ишни тўхтатиб бўлармиди. Бош ҳисобчи ва хазинабон янги-янги режаларга қўл ура бошлашди. Ўқитувчиларнинг маош пулини сўраб келган 33-ўрта мактаб директори Р.Қўшоқов номига 2002 йил июль ойида 534 минг 458 сўмга рақамсиз чиқим ордери тузилиб бу пул ҳам ўзлаштириб юборилди. "Наргиза", "Малика", "Наво" мактабгача тарбия муассасалари раҳбарлари, Рўзигул Аҳмедова, Д. Рўзимуродова, В. Усмонова, 22-ўрта мактаб директори Баҳодир Ўсаров, 66-ўрта мактаб директори Кубора Аллаёрова ва бошқа кўплаб ташкилот раҳбарлари номига бирин-кетин рақамсиз чиқим ордерлари тузилиб қисқа вақтда 8 миллион 139 минг 200 сўм маблағ ўзлаштириш йўли билан талон-торож қилинди.

Қизиғи шундаки, жиноятчи-юлғичлар ўзларини-ўзлари тутиб беришмаганда эди, бу ҳолдан яна анча вақт ҳеч ким хабар топмаган бўларди. Тўғриси, ҳисоботларни қабул қилиб текширадиган туман халқ таълими бўлими ва вилоят халқ таълими бошқармасидаги раҳбарлар қўл остидагиларни назоратсиз қолдириб, юлғичлик-ка, талон-торожликка йўл очиб беришди. Шу тариқа бош ҳисобчи Қобил Мардиев ва хазинабон Маъруф Ибрагимов сал кам бир йил давомида турли қинғир йўллар билан давлатнинг таълим эҳтиёжлари учун ажратилган 85 млн сўмга яқин маблағини ўз фойдаларига совуришди. Энди бевосита қотиллик ва унинг сабаблари хусусида. Жиноят кўлами кенгайиб тафтишчилар даракла қолишларидан чўчиган бош ҳисобчи Қобил Мардиев шахсий эҳтиёткорлик йўлини тута бошлади.У башарти сири очилиб қолса ҳамма айбни хазинабонга ағдариб сувдан қуруқ чиқишни ўйлади. Аммо хазинабон ҳам анойи эмас. Биринчи сўровдаёқ миллионларни ким билан тақсимлаб олганлигини "гуллаб" қўйиши мумкин, нима қилиш керак? Гувоҳларни биттага камайгани яхши эмасми.

Шу тариқа хазинабонни ўлдириш учун қотил ёлланди. Унга жиноятни амалга ошириш учун милтиқ, мотоцикл сотиб олиб беришди.Пул ваъда қилишди.Бу қабиҳ жиноятни амалга оширишга кўнган кимса шу тумандаги "Туркистон" ширкат хўжалигининг Баҳрин қишлоғида яшаб келган, турли жиноятлари учун илгари тўрт маротаба судланган Тошпўлат Ҳайдаров бўлиб чиқди. Ёлланма қотилни эса туман халқ таълими бўлимида оддий ҳисобчи бўлиб ишлаган Алижон Ашуров топиб келди. Бош ҳисобчи Қобил Мардиев бу хизмат эвазига Алижонга янги лавозим ваъда қилди. Пойариқ шаҳрида яшовчи яна бир жиноятчи, муқаддам етти марта судланган Баҳриддин Шамсиев, шу туманда истиқомат қилувчи Тошкентбой Бурҳонов , Амриддин Ҳимматовлар ҳам қотиллик жиноятини амалга оширишда иштирок этишга кўниб биргаликда режа тузишди.Ахир мудҳиш жиноятга буюртма берган бош ҳисобчи Қобил Мардиев хизмат ҳақи учун нақд 5 миллион сўм ваъда қилган, шунинг 500 мингини олдиндан тўлаб қўйган эди-да!

Қисқаси туман халқ таълими бўлимида ҳукм суриб келган қинғирлик, юлғичлик ва талон - торожликлар, янги жиноятга йўл очди. Аммо ёпиғлиқ қозон ёпиғлигича қолиб кетмади.

Самарқанд вилоят жиноят ишлари бўйича суди юз берган мудҳиш воқеа сабабларини ҳар томонлама чуқур ўрганиб айбдорларга нисбатан ўзининг адолатли ҳукмини чиқарди. Яъни қотил Тошпўлат Ҳайдаров 20 йилга, жиноят ташкилотчиси Қобил Мардиев 19 йилу 6 ойга, жиноят ишлари ишига кўмаклашган Баҳриддин Шамсиев 15 йилга, Алижон Ашуров 19 йилу 6 ойга, Амриддин Ҳимматов 17 йилу 6 ойга, Тошкентбой Бурҳонов 8 йилга озодликдан маҳрум этилди.

Арслон УСМОНОВ,
жиноят ишлари бўйича Самарқанд вилоят суди раисининг ўринбосари.
Абулқосим ХАЛИЛОВ,
жиноят ишлари бўйича вилоят судининг судьяси;
Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
"Адолат"нинг ўз мухбири.

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Р. З. АҲМАДАЛИЕВ (Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи)
Т. О. ДАМИНОВ, А. Ғ. ҒУЛОММАҲМУДОВ, А. ЖЎРАБОЕВ, Р. Р. ҲАЙДАРОВ,
К.РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Б. ТОШЕВ, Р. М. АЗИМОВ,
Т. И. ЭРГАШЕВ, А. МАМАЖОНОВ, Ў.Ф. ЖЎРАЕВ, М. Б. РАҲМОНОВ,
Н. НУРМАТОВ, Д. Ғ. ТОШМУҲАМЕДОВА, З. Т. ТЎРАҚУЛОВ (ўз мухбир).

Мулоқот учун телефонлар:
Хатлар ва шикоятлар бўлими — 136-53-14.
Бухгалтерия — 136-55-64.
Факс: (8.371) 133-41-89.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасидан 140 рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма Г— 450, Адади 2333 Ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Саҳифаловчи — Бахтиёр ҚЎШОҚОВ | Навбатчи— Зафар КАЛОНОВ

Газета IBM компьютерида терилди.

Босишга топшириш вақти—20.00.

• Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. • Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. • «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.
t Мазкур белги остида тижорат маълумотлари чоп этилади. • Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. • Қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва жавоб берилмайди.

Босишга топширилди 20.00.